

Omgevingsvisie Alkmaar 2040

Omgevingsvisie Alkmaar 2040

Colofon

Projectwethouder
Jan Hoekzema/Anjo van de Ven

Projectteam
Gemeente Alkmaar

Vormgeving en visualisaties
RO-Visuals Anoula Voerman

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	7
Blik op de toekomst: Samen maken we Alkmaar	7
SAMENVATTING	9
Samen bouwen aan een duurzame en levendige toekomst	9
1. Inleiding	11
Inleiding	11
Strategisch beleidsdocument	11
Een visie voor een gemeente in ontwikkeling	11
Alkmaar maken we samen	11
Leeswijzer	11
2. CENTRUMGEMEENTE IN DE REGIO	13
Inleiding	13
De kracht van stad en land	13
Gastvrije leefbare stad	13
Mooi en innovatief land	13
Alkmaar als scharnierpunt in de regio	14
Metropoolregio Amsterdam (MRA)	14
Noord-Holland Noord	15
Regio Alkmaar	15
3. LEIDENDE PRINCIPES	17
Inleiding	17
Versterken omgevingskwaliteit	17
Zorgen voor een duurzame toekomst	17
Rekening houden met water, bodem en ondergrond	17
4. ALGEMENE AMBITIES	19
Inleiding	19
Klimaatadaptatie	19
In 2050 zijn we water robuust en klimaatbestendig	19
Warmte en energietransitie	19
In 2050 zijn we een aardgasvrije gemeente	19
Groen	19
Groen is de basis voor onze ontwikkeling	19
Biodiversiteit	20
Een rijke biodiversiteit in stad en land	20
Wonen	20
Groei met behoud van Alkmaarse kwaliteiten	20
Economie	21
Een krachtige binnenstad	21
Horeca	21
Een evenwichtige woon-werkbalans en goed vestigingsklimaat	21
Mobiliteit	22
Duurzaam bereikbare stad in de regio	22
Kunst, cultuur en ontspanning	23
Alkmaar als dé culturele hoofdstad van de regio	23
Toerisme en recreatie	23
Toeristische hotspot in de regio	23
Erfgoed	23
Erfgoed vormt het DNA van de stad	23

Gezondheid, veiligheid en welzijn	24
Een duurzaam gezonde en veilige leefomgeving	24
Toegankelijkheid	24
Alkmaar toegankelijk voor iedereen	24
Milieu	24
Aandacht voor milieukwaliteit om de leefbaarheid te vergroten	24
5. GEBIEDSGERICHTE AMBITIES	27
Inleiding	27
AMBITIE I: ALKMAARS KANAAL	29
Inleiding	29
Bouwen aan nieuwe stedelijke leefomgevingen	31
Sterke groenstructuur met KanaalPark als drager	33
Aantrekkelijk voor fietser en voetganger	35
AMBITIE II: GASTVRIJE LEEFBARE STAD	37
Inleiding	37
Vitale dynamische binnenstad	39
Multifunctionele gemengde stationsgebieden	39
Versterken identiteit van de bestaande stad	39
Groen in de stad	41
Voldoende gevarieerd en divers woonaanbod	41
Goed vestigingsklimaat en ruimte voor bedrijven	41
Sterk onderwijs en sterke arbeidsmarkt voor lokale binding	42
Bereikbare stad	42
Toekomstbestendige stad	43
Gezonde stad met toekomstperspectief	43
Alkmaar Sportstad	45
Smart City Alkmaar	45
AMBITIE III: TOEKOMSTBESTENDIG EN INNOVATIEF LANDELIJK GEBIED	47
Inleiding	47
Vitale en leefbare dorpen	49
Sterke agrarische sector in balans met omgeving en natuur	49
Beleefbaar en kwalitatief landschap en erfgoed	51
Kwaliteit vrijkomende agrarische bouwvlakken	51
Multifunctionele landbouw	51
Stimuleren innovatieve, duurzame en gezonde landbouw	51
Passende inrichting voor landbouw- en vrachtverkeer	52
Aanpak toekomstige waterproblematiek	52
6. UITVOERING	55
Inleiding	55
Beleidsuitwerking	55
Financiële bijdrage gebiedsontwikkeling	55
Omgevingsplan	55
Monitoring	55
Milieueffectrapportage Alkmaars Kanaal	56

VOORWOORD

Blik op de toekomst: Samen maken we Alkmaar

Denkend aan Alkmaar in 2040 zie ik de kinderen die nu nog spelen in de speeltuinen zich voorbereiden op het leven als volwassenen. De vijftigers van nu – zelf opgegroeid in een heel andere tijd – wandelen als (bijna) gepensioneerd door hun buurt, groeten bekenden en genieten van het leven in een gemeente die met hen is meegegroeid. De wereld is veranderd. Maar Alkmaar? Alkmaar is herkenbaar gebleven. Vol karakter en nog altijd divers en menselijk.

Natuurlijk weten we niet precies hoe de toekomst eruitziet. Die laat zich niet voorspellen. Maar we hebben wél een kompas, en dat is deze Omgevingsvisie 2040. Het is een toekomstbeeld dat ons helpt om keuzes te maken. Om koers te houden in een tijd van verandering. En om vast te houden aan datgene wat Alkmaar zo bijzonder maakt: de diversiteit aan plekken, mensen en verhalen. Want Alkmaar is meer dan de stad alleen. Het is een gemeente met dorpen die ieder hun eigen uitstraling, geschiedenis en energie hebben. Het zijn de plekken waar ruimte is voor hoogwaardige agrarische bedrijvigheid, waar je de seizoenen nog goed kunt voelen en waar de gemeenschap sterk is. Alkmaar is een stad die zich ontwikkelt – met groene, leefbare woonwijken, ons levendig centrum, en ruimte voor kunst, cultuur en ontmoeting. En dan is er het kanaal. Ooit een scheiding tussen twee stadshelften, nu een krachtig middelpunt. We hebben het kanaal omarmd als stadsrivier, en met ontwikkelingen als het KanaalPark, Ringers, Pendorp en Nieuw Oudorp trekken we beide oevers dicht bij elkaar. Aan het water van het kanaal, zie je hoe Alkmaar verandert en tegelijkertijd zichzelf blijft.

Deze visie is een actualisering van de eerdere visie die is vastgesteld in 2017. Met de invoering van de nieuwe Omgevingswet is het nodig onze eigen visie daarop aan te passen. Tegelijkertijd vragen ook andere ontwikkelingen, zoals de uitdagingen rond de energie- en grondstoffentransitie, en de grotere urgentie van klimaatadaptatie, en daarmee het belang van water en bodem om een aanscherping van de visie uit 2017.

De voor u liggende visie is tot stand gekomen met hulp van vele handen en hoofden. Inwoners, ondernemers, experts en organisaties dachten mee over de grote vragen van onze tijd: Hoe bouwen we voldoende woningen én houden we ruimte voor groen? Hoe verbinden we stad en dorp? Hoe waarborgen we de toekomst van erfgoed? En hoe zorgen we dat de inwoner zich gehoord en betrokken voelt?

Deze visie is dan ook geen blauwdruk. Het is een uitnodiging aan iedereen die met ons mee wil bouwen, die durft te denken in mogelijkheden, die wil bijdragen aan een Alkmaar dat klaar is voor de toekomst, zonder haar unieke kracht te verliezen. De gemeente neemt de regie, stelt kaders en bewaakt de kwaliteit – vooral op plekken waar veel verandert, zoals langs het kanaal. Maar we laten ons ook graag verrassen. Door frisse ideeën uit de samenleving en de markt. Door mensen die ons inspireren en uitdagen.

Samen maken we Alkmaar. Vandaag, morgen, en in 2040.

Met hartelijke groet,

Jan Hoekzema
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling
Gemeente Alkmaar

SAMENVATTING

Samen bouwen aan een duurzame en levendige toekomst

Alkmaar is een prachtstad met een mooie toekomst. De stad heeft een unieke combinatie van stedelijke en landelijke kwaliteiten, met een historische binnenstad en een waterrijk buitengebied als basis.

Op het gebied van mobiliteit wordt de stad nog beter verbonden: vervoerswijzen (lopen, fietsen, auto/motorrijden, openbaar vervoer) zijn gelijkwaardig aan elkaar, openbaar vervoer wordt versterkt en vervoersmiddelen worden steeds duurzamer. Keuzevrijheid van de reiziger staat centraal.

Scharnierpunt in de omgeving

De kracht van stad en land

In de Omgevingsvisie 2040 schetst de gemeente een inspirerend beeld van een stad die zich blijft ontwikkelen, met oog voor duurzaamheid, leefbaarheid en innovatie. De visie biedt een richtinggevend kader voor de fysieke leefomgeving en verbindt belangrijke thema's zoals wonen, economie, mobiliteit, energie, water, landschap, natuur, cultureel erfgoed en sociale ontwikkelingen.

De stedelijke bevolking groeit en woningbouwplannen groeien mee. Dit komt tot uiting in een, divers, betaalbaar, duurzaam en inclusief woningaanbod. Hierdoor kan iedereen een passende woning vinden. Daarnaast wordt de economische kracht van Alkmaar verder uitgebouwd, met voldoende ruimte voor bedrijven en focus op innovatie en een circulaire economie. Een evenwichtige woon-werkbalans en een uitnodigend vestigingsklimaat bieden hiervoor een goede basis.

Alkmaar streeft naar een omgeving waar mensen prettig kunnen wonen, werken en recreëren. Door slim om te gaan met de ruimte boven en onder de grond, wordt ingezet op duurzame groei, waarin groen en biodiversiteit een centrale rol spelen.

Kunst, cultuur en ontspanning krijgen een breder aanbod, en Alkmaar ontwikkelt zich verder als toeristische hotspot. Horeca levert een belangrijke bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de stad en de stedelijke economie als geheel. Erfgoed krijgt een eigen plek binnen nieuwe ontwikkelingen en de stad heeft een duurzaam gezonde en veilige leefomgeving die toegankelijk is voor iedereen.

Klimaatadaptatie is een speerpunt: Alkmaar wil in 2050 water robuust en klimaatbestendig zijn, neemt maatregelen tegen hitte, droogte en wateroverlast, en zorgt voor vergroening voor een gezonde leefomgeving. De energietransitie zet door, met als doel in 2050 aardgasvrij te zijn. Dit vraagt om hernieuwbare energiebronnen en energie neutrale wijken.

Specifieke gebieden krijgen extra aandacht, zoals het Alkmaars Kanaal, dat zich ontwikkelt tot een bruisende stadszone vol kansen voor ondernemers en bewoners. Ook het landelijke gebied blijft van grote waarde, waarbij natuur, landbouw en recreatie in balans blijven, en de dorpen vitaal en leefbaar zijn.

Samenwerking staat centraal in de visie. De gemeente werkt actief samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om deze ambities te realiseren. Door gezamenlijke inspanning bouwen we aan een toekomstbestendig Alkmaar: een gemeente die groen, dynamisch en uitnodigend is voor iedereen!

Leidende principes

Drie gebiedsgerichte ambities

1. INLEIDING

Inleiding

De stad en het land vormen samen de gemeente Alkmaar. Beide gebieden vertellen hun eigen verhaal, en zijn voortdurend in ontwikkeling. Om die ontwikkeling goed te laten verlopen, is het belangrijk om een duidelijke visie op de toekomst te maken. De omgevingsvisie vormt de basis voor de leefbare stad en het vitale buitengebied van de toekomst.

Strategisch beleidsdocument

In de omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving op de lange termijn vast. De omgevingsvisie gaat in op verschillende onderwerpen, zoals wonen, economie, mobiliteit, landschap, energie, water, cultureel erfgoed en sociale ontwikkelingen. Deze onderwerpen worden in de omgevingsvisie met elkaar verbonden. De keuze voor een horizon tot het jaar 2040 geeft het strategisch karakter van de visie aan. Het laat zien dat de strategische doelen niet op korte termijn worden bereikt, maar juist op langere termijn zichtbaar worden. De visie biedt een stevig handvat om op hoofdlijnen sturing te geven aan de ontwikkeling van de stad en het land.

Een visie voor een gemeente in ontwikkeling

In 2017 hebben we de koers bepaald in de Omgevingsvisie Alkmaar 2040. De centrale vraag was: 'Hoe ziet Alkmaar er in 2040 uit?'. Dat is nog steeds de centrale vraag, maar de aard, omvang en urgentie van de (ruimtelijke) opgaven die op Alkmaar afkomen zijn veranderd. Nieuwe wetten en maatschappelijke ontwikkelingen zoals de energietransitie en klimaatverandering, vragen om een frisse blik op de toekomst van de gemeente. Daarom actualiseert de gemeente Alkmaar haar omgevingsvisie uit 2017: zo kan er nog beter worden ingespeeld op de ontwikkelingen. De actualisatie bouwt voort op de bestaande ambities uit de Omgevingsvisie Alkmaar 2040: dat vormt onze stevige uitgangspunt.

De omgevingsvisie biedt aan iedereen die mee wil bouwen aan de toekomst van Alkmaar een kader om in gesprek te blijven met elkaar: inwoners, ondernemers en ontwikkelaars. De visie inspireert, brengt samen en laat zien waar Alkmaar voor staat. Alkmaar gebruikt de omgevingsvisie om als centrumgemeente in de regio een standpunt in te nemen en een dialoog te starten met regionale overheidspartners.

Alkmaar maken we samen

De gemeente heeft in de eerste plaats een regierol, maar het algemeen belang voor de gemeente vraagt soms ook een sturende of initiërende rol van de overheid, zeker als het gaat om onderwerpen die niet vanzelf door de markt of initiatiefnemers worden opgepakt.

De gemeente geeft ruimte aan initiatieven vanuit inwoners, bedrijven en instellingen die de samenleving kunnen versterken. De gemeente houdt hierbij het overzicht over de meerwaarde van ontwikkelingen op structuren van de stad, de hoofdlijnen van de ambities en project-overstijgende belangen. Waar nodig zullen wij bewoners en andere partijen actief opzoeken en uitnodigen om een bijdrage te leveren.

Ook de omgevingsvisie is tot stand gekomen in dialoog met verschillende partijen. Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. Gemeente Alkmaar wil niet opleggen, maar mogelijk maken. In een tijd waarin de samenleving steeds complexer wordt, is het belangrijk om inwoners actief te betrekken bij plannen in hun leefomgeving. Participatie is daarvoor de basis: het is een kans om de gemeente nog mooier te maken en geeft onze inwoners een stem. Bij de voorbereiding van de omgevingsvisie en uitvoeringsplannen betrekken we bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, experts, belangenorganisaties en de verschillende overheidspartners waar we mee samenwerken.

Leeswijzer

De omgevingsvisie is opgezet als een set ambities over de toekomst van de gemeente Alkmaar.

Hoofdstuk 2: Vertrekpunt voor de visie zijn de Alkmaarse kwaliteiten: de kracht van stad en land en onze sterke regionale positie.

Hoofdstuk 3: Vanuit die kwaliteit bouwen we verder. De visie gaat uit van een aantal leidende principes als basis voor de ruimtelijke inrichting en de keuzes die we maken.

Hoofdstuk 4: Daarnaast maakt de visie onderscheid tussen algemene ambities die altijd en overal gelden.

Hoofdstuk 5: Gebiedsgerichte ambities die laten zien hoe Alkmaar zich de komende jaren ontwikkelt en welke concrete stappen we willen zetten.

Hoofdstuk 6: Vanuit het toekomstbeeld voor de langere termijn, kijken we wat er nodig is in de uitvoering.

2. CENTRUMGEMEENTE IN DE REGIO

Inleiding

De aantrekkingskracht van Alkmaar om te wonen, te werken en te verblijven is groot. De stad heeft een centrale positie in de regio, is compact en kent een rijkdom aan erfgoed, voorzieningen, cultuur en groen. Deze bestaande kwaliteiten koesteren en versterken is een belangrijk uitgangspunt voor de ontwikkeling van onze gemeente. Onze ambities bepalen we daarom vanuit de kracht van stad en land, het versterken en verbinden van die gebiedsspecifieke kwaliteiten, en onze sterke regionale positie.

De kracht van stad en land

De gemeente Alkmaar heeft een rijke historie die op sommige plekken nog goed te zien is. Deze historie is een belangrijke identiteitsdrager. De historische binnenstad van Alkmaar vormt een prachtig decor voor toerisme, evenementen en recreatief winkelen. In het buitengebied is de historische kern van de Rijk een echte parel. De droogmakerijen en de grote hoeveelheid molens horen ook bij onze kwaliteiten. Zowel de stad als het buitengebied zorgt voor een aantrekkelijke leefomgeving met grote recreatieve en natuurwaarden. De kwaliteiten van het stedelijk en landelijk gebied vullen elkaar goed aan, en de aantrekkelijke ligging ten opzichte van duinen en strand draagt bij aan die kwaliteit. De grote diversiteit en sporen uit het verleden dragen in grote mate bij aan het karakter en de Alkmaarse identiteit. Dit vormt een sterke basis voor de toekomst.

Gastrijke leefbare stad

Door alle jaren heen is Alkmaar gegroeid, maar toch ook compact gebleven. Een echte karakteristiek van Alkmaar is de grote hoeveelheid groene parken. Iedere wijk beschikt over een eigen park. Nieuwe parken worden toegevoegd op plekken waar nieuwe buurten ontstaan. Dit levert aangename groene ontmoetingsgebieden op en zorgt ervoor dat voorzieningen op een fietsafstand bereikbaar zijn. Dit willen wij behouden en voortzetten met de verdere ontwikkeling van de stad. De meest bekende economische drager van Alkmaar is natuurlijk de historische binnenstad. Maar naast deze toeristische trekker is Alkmaar ook een grote werkgever. Alkmaar is koploper als het gaat om kennis op duurzame energie en innovatie. Kennis is een belangrijke drager voor een diverse samenleving en arbeidsmarkt en dit blijft een groot streven voor de toekomst.

Mooi en innovatief land

Het landschap heeft een belangrijke waarde en geeft identiteit aan het landelijk gebied. Met enerzijds de bijzondere natuurwaarde van de veenweidegebieden en anderzijds de openheid en weidsheid van de droogmakerijen als belangrijk agrarisch productielandschap, dat deel uitmaakt van de innovatieve Greenport Regio. Het waterrijke karakter van het gebied vormt een belangrijk recreatief en ecologisch netwerk, biedt een uniek perspectief op de omgeving en een aantrekkelijk woonmilieu. De dorpen in het landelijk gebied kennen elk hun eigen ontstaansgeschiedenis. We herkennen kenmerkende structuren van lintdorpen in het veenweidegebied en geografische kruisdorpen in de droogmakerijen. Mogelijke ontwikkelingen rondom de dorpen en boerenerven sluiten aan bij deze karakteristieke typologie en hebben een sterke relatie met het omringende landschap.

De kracht van stad en land

- Rijke historie en landschap als identiteitsdrager
- Waterrijk en groen in en om de stad
- Levendige binnenstad en belangrijk agrarisch productiegebied als economische kracht
- Stad, landelijke gebied, duinen en strand binnen handbereik
- Koploper in kennis op duurzame energie en innovatie

Legenda					
	Gemeente Alkmaar		Zee		Droogmakerij
	Duinen		Zoet water		Binnenduinrand
	Kernen		NNN / N2000		Schiphol
	Bedrijventerrein		Landelijk gebied		Watergangen
					Spoorweg
					Snelwegen
					Provinciale wegen
					Gemeentegrens
					Ringweg Alkmaar
					Stelling van Amsterdam
					Westfriese Omringdijk

Alkmaar als scharnierpunt in de regio

Alkmaar heeft een belangrijke positie als centrumgemeente in de regio. De gemeente vervult een scharnierfunctie tussen de Metropoolregio Amsterdam en de regio Noord-Holland Noord. Alkmaar is ook de spil van de Regio Alkmaar. Dit biedt kansen, maar brengt ook verantwoordelijkheden met zich mee. Als centrale stad van de regio neemt Alkmaar het voortouw in ontwikkelingen die de regio aantrekkelijk maken. Dat is belangrijk, want een aantrekkelijke regio is de basis voor iedere succesvolle centrumgemeente.

De ruimtelijke ambities en opgaven vragen om een nauwere samenwerking. Belangrijke speerpunten zijn samenwerking, het opbouwen van een regionaal en landelijk netwerk, het bundelen van krachten om de regio herkenbaar te maken en het vergroten van de aantrekkingskracht van de regio. Thema's die we regionaal oppakken zijn onder andere de woningbouwopgave, een goede bereikbaarheid, voldoende beschikbaarheid van duurzame energie, versterken van de economie en arbeidsmarkt, zorg, cultuur en gezondheid. Dit is belangrijk voor onze huidige en toekomstige inwoners, ondernemers, bezoekers en toeristen.

14

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Alkmaar is onderdeel van het Daily Urban System van de MRA. Door het intercitynetwerk en rijksweg A9 is de gemeente direct verbonden met de MRA en zijn Amsterdam en Schiphol vanuit Alkmaar makkelijk bereikbaar. Ook is er een directe busverbinding tussen De Rijk en Amsterdam Centraal. Alkmaar biedt een interessante stedelijke woon- en werkomgeving op de schaal van de aantrekkelijke middelgrote stad. Hoogtepunten hierin zijn de historische binnenstad, de vooroorlogse woongordel, het te ontwikkelen Alkmaars Kanaal en de aantrekkelijke ligging van de stad ten opzichte van polder, duinen en strand. De Alkmaarse stedelijke voorzieningen en evenementen maken het palet van de MRA compleet. De Alkmaarse toeristische en recreatieve hoogtepunten - en die van de kust - zijn waardevol en aantrekkelijk voor de stijgende stroom toeristen. Alkmaar raakt steeds meer verbonden met de MRA. We streven naar een intensievere economische samenwerking met de MRA voor het versterken van elkaars kwaliteiten.

Noord-Holland Noord

Op het gebied Noord-Holland Noord heeft Alkmaar een grote aantrekkingskracht. De woonmilieus in de stad met zijn voorzieningen vormen ook aantrekkelijke vestigingsplekken voor doelgroepen uit Noord-Holland Noord met een woonbehoefte in een stad met een hoog voorzieningenniveau en een bruisende binnenstad. Noord-Holland Noord positioneert zich als een gezonde regio met een krachtige uitgangssituatie. De mensen werken, wonen en recreëren in een regio die uitblinkt in agri & food (Greenport), water en (duurzame) energie.

We werken samen met onze partners de komende jaren aan een Ontwikkelperspectief voor Noord-Holland Noord. De ruimtelijke opgaven in Noord-Holland Noord worden steeds groter en complexer. Zo is er behoefte aan ruimte voor bijvoorbeeld wonen, mobiliteit, landbouw, natuur, bedrijven, water, energie en defensie. Deze uitdagingen houden niet op bij de gemeentegrenzen of deelregio's. Een integrale aanpak en samenwerking op het schaalniveau van Noord-Holland Noord biedt meer mogelijkheden om deze ontwikkelingen duurzaam en effectief in te passen.

Regio Alkmaar

Alkmaar en de omliggende gemeenten vormen samen de Regio Alkmaar, waarvan Alkmaar het centrum is. Inwoners van de regio maken gebruik van de regionale voorzieningen die Alkmaar biedt en profiteren daarmee van de schaalgrootte van de stad. Andersom biedt de regio inwoners van Alkmaar een duidelijke meerwaarde op recreatief gebied, waardoor wonen in Alkmaar nog aantrekkelijker wordt. De gezamenlijke verdeling van bedrijvigheid versterkt de regio verder. Een goed samenwerkende regio maakt van Alkmaar een sterke centrumgemeente.

15

Scharnierpunt in de regio

- Centrumfunctie op het gebied van toerisme, recreatie, evenementen, cultuur, onderwijs, werkgelegenheid en zorg
- Belangrijke regionale verkeersknoop en onderdeel Daily Urban System Metropoolregio Amsterdam
- Krachten bundelen voor herkenbaarheid en aantrekkingskracht van de regio
- Partnerschap en intensievere economische samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam

3. LEIDENDE PRINCIPES

Inleiding

De omgevingsvisie gaat over verschillende schaalniveaus. Het is een verhaal dat past binnen het grotere perspectief van Nederland, de provincie en de regio. Maar het is vooral een verhaal op gemeentelijk niveau. De stad en het land vormen samen het grondgebied van de gemeente Alkmaar. Beide omgevingen vertellen elk hun eigen verhaal. Leidende principes voor de gehele gemeente zijn het versterken van de omgevingskwaliteit, het zorgen voor een duurzame toekomst, en rekening houden met de effecten op het water- en bodemsysteem.

Versterken omgevingskwaliteit

Het versterken van de omgevingskwaliteit van Alkmaar is een belangrijk uitgangspunt van deze omgevingsvisie. Het zorgen voor een goede omgevingskwaliteit heeft zowel landelijk, regionaal als lokaal de aandacht. Omgevingskwaliteit gaat om de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van een gebied. Het gaat hierbij om zaken als de kwaliteit van de openbare ruimte en gebouwen, behoud van erfgoed, concurrentiekracht, milieukwaliteit en gezondheid. De algemene ambities in hoofdstuk 4 laten zien hoe de Alkmaarse omgevingskwaliteit kan toenemen en hoe we Alkmaar nog aantrekkelijker, leefbaarder en innovatiever maken.

Het gaat daarbij om keuzes die wij maken voor de inrichting van de fysieke leefomgeving en het effect op de gezondheid, veiligheid en het welzijn van onze inwoners. Vanwege de beperkte ruimte (zowel boven als onder de grond) wordt nadrukkelijk gekeken naar koppelkansen.

Zorgen voor een duurzame toekomst

Klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen van de 21ste eeuw. Om de verandering van het klimaat te beperken, moet er een energie- en grondstoffentransitie plaatsvinden. Tegelijkertijd verandert het klimaat al en neemt de soortenrijkdom af. Daarom zijn maatregelen nodig om de leefomgeving aan te passen aan het veranderend klimaat, de biodiversiteit te versterken, waterbewustzijn te vergroten, de kwaliteit van het drinkwater en de drinkwatervoorziening veilig te stellen, en het energie- en materiaalgebruik te verduurzamen.

Ook in de samenleving groeit de aandacht voor de gevolgen van klimaatverandering en het belang van klimaatadaptatie en duurzaamheidsmaatregelen. Bijvoorbeeld het zorgen voor schoon drinkwater, de omgang met hoge temperaturen in de zomer, het voorkomen van wateroverlast bij extreme regenbuien en het zorgen voor voldoende, schone elektriciteit voor inwoners en bedrijven. Vanuit economisch oogpunt zijn de ontwikkeling van de circulaire economie en de landbouwtransitie belangrijke onderwerpen die hierbij horen.

Rekening houden met water, bodem en ondergrond

Grote maatschappelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie, energietransitie, landbouwtransitie en de woningbouwopgave hebben een impact op het water- en bodemsysteem. De ondergrond vormt een integraal onderdeel van de omgevingsvisie, en bij keuzes over de inrichting van de gemeente gaan we uit van het duurzaam benutten van het water en bodemsysteem.

Als gemeente richten wij ons specifiek op een efficiënte ondergrondse ordening, het klimaat adaptief inrichten van de gemeente, het vitaal houden van de bodem en het beschermen van de cultuurhistorie. Aandacht voor grondwater en bodemkwaliteit is van belang, maar ook het beheer van alle aanwezige publieke voorzieningen, zoals riolering, gas, licht, elektra, drinkwater en bodemenergiesystemen. Bovengronds voldoende ruimte beschikbaar hebben voor een gezond leefklimaat betekent dan ook zorgvuldig en creatief omgaan met de schaarse ruimte in de ondergrond. Bij ontwikkelingen maken we inzichtelijk wat de gesteldheid en het gebruik van de ondergrond is, en houden rekening met het effect van die ontwikkeling op de ondergrond. We zorgen voor integrale coördinatie en samenwerking tussen de gemeente en alle betrokken partijen, zoals netbeheerders, het hoogheemraadschap HHNK, PWN, beheerders van de openbare ruimte en ontwikkelaars, en we sturen op het optimaal benutten van mee koppelkansen. Samen met onze partners zorgen we ervoor dat nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt.

4. ALGEMENE AMBITIES

Inleiding

De algemene ambities gelden altijd en overal, en zijn bedoeld om het integrale karakter van de omgevingsvisie te benadrukken. De omgevingsvisie maakt duidelijk wat de maatschappelijke opgaven zijn en welke uitgangspunten we hanteren voor de verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving. Hieronder staan de belangrijkste algemene gemeentelijke ambities en beleidsdoelen vermeld.

Klimaatadaptatie

In 2050 zijn we water robuust en klimaatbestendig

De impact van klimaatverandering wordt steeds duidelijker. De gemeente volgt de landelijke doelstelling om in 2050 water robuust en klimaatbestendig te zijn. De inrichting van de openbare en private ruimte draagt bij aan een duurzaam gezonde en veilige leefomgeving. Doel is om ons grondgebied zo in te richten dat we de gevolgen van de toenemende hitte, droogte, neerslag en overstromingen kunnen opvangen. We zorgen voor een klimaat adaptieve en natuur inclusieve omgeving, met ruimte voor groen, biodiversiteit en het vasthouden, bergen en afvoeren van water. We werken aan de verdere vergroening van de leefomgeving en een robuust grondwatersysteem. We richten de stad in als een spons, waardoor we (regen) water zoveel mogelijk vasthouden en we zo weinig mogelijk wateroverlast hebben en minder last van droogte. We houden hierbij rekening met de hoogte van het grondwater, bodemdaling en de effecten van ondergronds bouwen.

Voor het tegengaan van verdroging en het beperken van wateroverlast wordt uitgegaan van een drietrapsstrategie, bestaande uit vasthouden, bergen en afvoeren. Hiervoor maken wij waar mogelijke (kleine) reserveringen voor wateropslag. Particulieren, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties hebben op het eigen grondgebied een verantwoordelijkheid voor het vasthouden en bergen van (regen)water. De gemeente stimuleert deze partijen om zelf met klimaatadaptatie aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld via subsidies, en waar nodig via het vaststellen van beleid en normering.

Vanuit veiligheid en gezondheid kijkt de gemeente daarbij specifiek naar het bereikbaar houden van vitale en kwetsbare functies, de bescherming van kwetsbare doelgroepen, zoals ouderen, chronisch zieken en mensen in wijken met de laagste inkomens, en de bescherming van mensen die veel buiten in de hitte of zon werken of actief zijn.

Warmte en energietransitie

In 2050 zijn we een aardgasvrije gemeente
De gemeente Alkmaar heeft zich gecommitteerd om in 2030 een CO2 reductie te realiseren van 55% ten opzichte van 1990 en in 2050 klimaatneutraal te zijn. De gemeente Alkmaar sluit zich daarbij aan bij de landelijke doelstelling om aardgasvrij te zijn in 2050. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door de eigen bedrijfsvoering te verduurzamen. In de provinciale energievisie is de Boekelermeer aangewezen als locatie voor groei van hernieuwbaar aanbod. De Boekelermeer vormt een belangrijk innovatief energieknoppunt in de regio voor toekomstige netuitbreiding en is een energie-innovatie hub. Ook de aanwezigheid van het warmtenet van HVC biedt kansen. Daarnaast sluit de gemeente aan bij de uitvoering van de Regionale Energiestrategie. Daarin is het bedrijventerrein Boekelermeer aangemerkt als zoekgebied voor de opwekking van windenergie. Binnen de gemeente Alkmaar is er ook potentie voor zonnepanelen op grote daken, parkeerplaatsen en geluidschermen.

De energietransitie brengt uitdagingen met zich mee, zoals het zorgen voor voldoende energievoorzieningen en -infrastructuur (zoals trafohuisjes), de (beperkte) beschikbare capaciteit op het net en de inpassing in de beschikbare ruimte. Ook de ondergrond speelt hierbij een belangrijke rol. Er is ondergronds ruimte nodig voor bijvoorbeeld een warmtenet, een warmtekoudeopslag [WKO] of de uitbreiding en verzwaring van het hoogspanningsnet.

Groen

Groen is de basis voor onze ontwikkeling

We houden vast aan het motto 'een goede leefomgeving is een groene leefomgeving'. Groen is belangrijk voor de gezondheid (welzijn, bewegen en ontmoeten) van onze inwoners en is essentieel bij het aanpakken van de klimaatopgave. Verder levert groen een belangrijke bijdrage aan de beleving van de leefomgeving en het behoud en de versterking van de biodiversiteit. Groen en natuur inclusief ontwerpen, bouwen en inrichten is de standaard.

Door de verdichting en de druk op de ruimte is het steeds belangrijker om een aantrekkelijke groene openbare ruimte te creëren. Hierbij wordt rekening worden gehouden met de beschikbare ruimte in de ondergrond en het effect op de ondergrondse infrastructuur. De gemeente versterkt met haar groenbeleid de groenblauwe structuren en zorgt voor een goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van groen en natuur.

Dat doen we door meer groen toe te voegen, door wandel- en fietsroutes nog beter aan elkaar te koppelen, en ruimte en faciliteiten te creëren voor ontmoeting, sport en spel. Samen met onze partners in de regio optimaliseren we de verbinding tussen de groenblauwe structuren en naar recreatiegebieden in de regio.

Biodiversiteit

Een rijke biodiversiteit in stad en land

Stedelijk en landelijk groen worden zo ingericht dat ze met elkaar in verbinding staan en habitats bieden voor een verscheidenheid aan soorten. Een rijke biodiversiteit draagt bij aan een goede waterkwaliteit, biedt een gevarieerde beleving van het groen en draagt bij aan een gezonde leefomgeving. Het verhogen van de biodiversiteit in het stedelijk gebied heeft veel potentie: er is een duidelijke behoefte aan (meer) groen en natuur dicht bij huis.

Regionaal participeert Alkmaar in recreatiegebieden waarin zorg voor de biodiversiteit een belangrijk thema is. In onze gemeente liggen Natura 2000 gebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland. Deze gebieden dragen bij aan nationale natuurdoelen. In deze gebieden gaat het niet altijd om verhoging van de biodiversiteit van de polders zelf, maar ligt de focus op het bieden van habitats voor Europese of nationaal gekozen doelen.

Ook in het kader van natuurwetgeving (beschermde soorten) en de Rode lijst (bedreigde soorten) is aandacht voor biodiversiteit van belang. Om de biodiversiteit te behouden en versterken, is de Basiskwaliteit Natuur (BKN) de norm.

Dit is een meetbare set van minimale condities (abiotisch, inrichting en beheer) op een bepaalde locatie.

Het geeft aan of een bepaalde locatie voldoet aan de minimale condities die algemene soorten in hun leefgebied nodig hebben om te floreren. Zonder deze condities zullen de algemene soorten achteruitgaan en komen de biodiversiteit en het ecosysteem onder druk te staan. BKN richt zich met name op het landelijk en stedelijk gebied waar natuur niet de primaire functie is. Als in deze gebieden de kwaliteit van de leefomgeving op orde is, profiteert alle natuur daarvan mee. In Alkmaar leven huisdieren, stadsdieren, dieren in het wild en landbouwdieren. Omdat onze keuzes bij het inrichten van de fysieke leefomgeving impact heeft op hun leven, houden we rekening met het welzijn van dieren ook.”

Wonen

Groei met behoud van Alkmaarse kwaliteiten

Alkmaar is een aantrekkelijke gemeente om te wonen. De historische binnenstad en de monumentale dorpskernen dragen bij aan de sfeer en geven een extra dimensie aan de identiteit. De gemeente heeft een grote variëteit aan woonmogelijkheden. Wonen kan in de compacte binnenstad, de groene woonwijken met parken, in de dorpen met elk hun eigen sfeer en identiteit, en in het landelijk gebied, op bijvoorbeeld locaties met vrijkomende agrarische bebouwing.

De bouw van voldoende kwalitatieve woningen is belangrijk voor de groei van de stad. De toename van het aantal woningen loopt in de pas met de bevolkingsgroei en sluit aan bij de veranderende bevolkingsamenstelling en de behoefte van huishoudens. We sturen op een diversiteit aan woningtypen die aansluit op de vraag, met voldoende ruimte voor betaalbare woningen.

We stemmen het aanbod af in de regio en bieden ruimte aan bestaande inwoners en aan mensen die in onze gemeente willen wonen.

Nieuwbouw en transformatie sluit aan op de woonbehoefte, en biedt mogelijkheden voor de huisvesting van doelgroepen die zorg nodig hebben.

We ontwikkelen nieuwe woon-werkgebieden langs het Alkmaars Kanaal en we geven ruimte aan nieuwe woonvormen die aansluiten bij de veranderende maatschappij. Bij de groei van de stad hebben we oog voor omgevingskwaliteit en zorgen we voor balans in de groei van wonen, werken, voorzieningen en mobiliteit.

Arbeidsmigranten dragen bij aan de Alkmaarse samenleving en hebben recht op menswaardige huisvesting en arbeidsomstandigheden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in de eerste plaats bij uitzendbureaus, werkgevers en huisvesters. De gemeente ziet toe op goede randvoorwaarden en roept misstanden een halt toe. Bij de huisvesting van arbeidsmigranten is er aandacht voor economische belangen, de woningmarkt, de leefbaarheid van wijken en dorpen en de effecten op het bredere sociaal domein.

Economie

Een krachtige binnenstad

Onze cultuurhistorische binnenstad is een dynamische plek waar iedereen zich thuis voelt. Waar bewoners, bezoekers en ondernemers uit de hele regio elkaar ontmoeten, ervaringen en inspiratie opdoen, genieten van horeca, winkelen, werken en prettig verblijven. Samen met vastgoedeigenaren, winkeliers en ondernemers (verenigingen) werken wij aan het verder versterken en aantrekkelijk maken van de binnenstad.

Horeca

Horeca is belangrijk omdat het verlevendigt, de aantrekkelijkheid verhoogt maakt, ontmoeting en kennisuitwisseling faciliteert, en andere voorzieningen ondersteunt. Waar mogelijk bieden we ruimte aan horeca die past bij de identiteit en ontwikkeling van de gemeente. Een uitgebreid aanbod aan diverse horecagelegenheden is in de binnenstad te vinden. Dit is het visitekaartje van de gemeente. Niet alleen als publiekstrekker voor toeristen en winkelend publiek, maar ook als belangrijke vestigingsfactor voor bedrijven en bewoners. Horeca levert daarmee, en als werkgever, een belangrijke bijdrage aan een goed functionerende leef- en werkomgeving en de stedelijke economie als geheel.

Een evenwichtige woon-werkbalans en goed vestigingsklimaat

Voor werkgelegenheid is Alkmaar een echte centrumgemeente. Dit is terug te zien in de woon-werkbalans, waarbij het aantal banen hoger is dan het aantal woningen. Voor een evenwichtige verhouding tussen het aantal woningen en het aantal banen houdt de groei van het aantal banen gelijke tred met de groei van het aantal woningen. In de transformatiegebieden brengen we wonen en werken dicht bij elkaar door functiemenging. Om te kunnen blijven voorzien in een goed vestigingsklimaat is het noodzakelijk om de bestaande bedrijventerreinen te behouden, beter te benutten en uit te breiden. Alkmaar heeft aantrekkelijke en gezonde bedrijventerreinen, we zorgen voor goede bereikbaarheid van bedrijventerreinen via verschillende vervoersmiddelen, en stimuleren kennisclustering en innovatiekracht op de diverse soorten werklocaties.

Ook het buitengebied kent een uitnodigend vestigingsklimaat voor ondernemers om hier hun bedrijf te vestigen, uit te breiden en/of bedrijfsopvolging mogelijk te maken. Ons landelijk gebied is een belangrijk agrarisch productiegebied. Behoud van de agrarische sector is niet alleen economisch van belang, maar ook voor het behoud van de bijzondere landschappen en natuurwaarden. Naast de agrarische bedrijven zijn ook veel andere bedrijven en startups in het buitengebied (en in de kernen) gevestigd. We ondersteunen bedrijven in hun groei, innovatie en transformatie naar duurzamere en natuur inclusieve bedrijfsvoeringen, waarbij zowel schaalvergroting van het bouwvlak als multifunctionele landbouw zich kunnen voordoen. Dit vraagt om een flexibele en toekomstgerichte benadering van ruimtelijke ordening en infrastructuur. Samenwerking tussen bedrijven (waaronder ook zorg en andere maatschappelijke organisaties), overheid en onderwijs is tevens een belangrijk speerpunt dat we willen blijven versterken. Dit draagt bij aan een beter werkende arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door het bij/om/herscholen en behouden van het personeel en het inzetten op leerplekken waar onderwijs en werkgevers samenwerken.

In 2050 heeft Alkmaar een circulaire economie. De gemeente Alkmaar volgt de landelijke doelstelling om in 2050 over een circulaire economie te beschikken. Daarom streven wij ernaar dat er in 2030 50 % minder gebruik wordt gemaakt van primaire grondstoffen, zoals mineralen, fossiele brandstof en metalen. In 2050 zijn alle activiteiten binnen het grondgebied van de gemeente volledig circulair en klimaatneutraal. We stimuleren de transformatie naar een circulaire economie, met ruimte voor flexibiliteit en circulaire innovaties.

We geven zelf het goede voorbeeld en werken samen met partners en organisaties om kennis en inzicht in circulair ondernemen te vergroten en circulariteit te bevorderen. Door circulaire bouw te stimuleren benutten we kansen om een van de grootste afvalstromen te verduurzamen.

Mobiliteit

Duurzaam bereikbare stad in de regio

Een goede bereikbaarheid voor inwoners, bezoekers, ondernemers en logistiek is belangrijk voor de economische vitaliteit en aantrekkelijkheid van de stad. Het Alkmaarse verkeerssysteem is van regionaal belang en is essentieel voor de bereikbaarheid van regionale woningbouwplannen. De ringweg om Alkmaar is een belangrijk verdeelpunt.

Uitgangspunt is dat er plaats is voor alle vervoerswijzen (fiets, auto, ov en voetgangers), en dat deze gelijkwaardig zijn aan elkaar met keuzevrijheid voor de reiziger. We willen de verkeersruimte beter benutten en de leefbaarheid en verkeersveiligheid in woonwijken garanderen. We verleiden doorgaand autoverkeer om gebruik te maken van de ring, en in de stad geven we ruimte aan bestemmings- en langzaam verkeer. Daarbij houden we rekening met een balans tussen verkeerstromen, woonkwaliteit en klimaatadaptatie. We zorgen voor snelle doorfietsroutes vanuit de regio, een fijnmazig netwerk in de stad en voldoende ruimte voor fietsparkeren. Bij ruimtelijke ontwikkelingen geven we prioriteit aan ruimte-efficiënte mobiliteit. We verduurzamen het mobiliteitssysteem en stimuleren P&R hubs bij treinstations en aan de stadsrand als overstap tussen vervoerswijzen.

Op het gebied van openbaar vervoer beschikt Alkmaar in 2040 over een duurzaam OV-net, hoogfrequente treinverbindingen naar de Metropoolregio Amsterdam en de regio door het verhogen van de vervoerswaarde rond OV-knooppunten. We willen het openbaar vervoer versterken, als aantrekkelijk alternatief voor de auto, met korte reistijden op vooral de langere afstanden vanuit regio, buitenwijken en bedrijventerreinen.

Kunst, cultuur en ontspanning

Alkmaar als dé culturele hoofdstad van de regio

Alkmaar en zijn inwoners groeien mét en door cultuur. Daarom zorgen we voor een breed en gevarieerd cultureel aanbod, een gevarieerd evenementenprogramma en een passend horeca en vermaak aanbod.

Cultuur is voor iedereen bereikbaar. Initiatieven van culturele ondernemers die hieraan bijdragen worden positief ontvangen en obstakels worden zoveel mogelijk weggenomen. Alkmaar is dé culturele hoofdstad van de regio.

De gemeente beschikt over een complete culturele infrastructuur en biedt ruimte om bijzondere kunstproducties mogelijk te maken. Het cultureel aanbod wordt uitgebreid, passend bij de groei van de stad en de vraag in de regio. De stedelijke voorzieningen worden zoveel mogelijk geconcentreerd in het centrum aan weerszijden van het kanaal. Daarnaast zorgen we voor spreiding van het cultuuraanbod over wijken en dorpen.

Dat doen we door meer ruimte te creëren voor podia en exposities in Alkmaar Noord, en door het verbeteren van de faciliteiten voor podia en presentatie in de dorpen en in buurt- en dorpshuizen. Alkmaar speelt in op de behoefte aan hedendaagse beeldende kunst. Met meer kunstwerken in de openbare ruimte, met hotspots voor hedendaagse beeldende kunst in het centrum en met ruimte voor buitenexposities in de dorpen. We bieden een levendig vestigingsklimaat voor makers, en hebben aandacht voor jongerencultuur en aanbod van cultuureducatie en talentontwikkeling.

Toerisme en recreatie

Toeristische hotspot in de regio

Alkmaar is een waterrijke stad met op veel plekken een zichtbare en aantrekkelijke koppeling met het water. Het maakt deel uit van een veel groter verbonden recreatief waternetwerk, waarbij Alkmaar de havenstad is met vaarroutes, aanlegplaatsen voor de pleziervaart en cruiseschepen.

Andere toeristische hoogtepunten zijn de historische binnenstad, stedelijke voorzieningen en evenementen, het aantrekkelijk buitengebied en de ligging nabij de duinen en het strand. We versterken Alkmaar als regionale stad om te bezoeken, recreëren en verblijven, en optimaliseren het recreatieve routenetwerk (per boot, fiets of te voet) regionaal.

Erfgoed

Erfgoed vormt het DNA van de stad

Alkmaar is een gemeente met een cultuurhistorische uitstraling, dit vormt het 'DNA van de stad'. We willen de hoge kwaliteit van het erfgoed behouden en waar mogelijk versterken.

Dit doen we onder meer door herbestemming en integratie van cultuurhistorie en erfgoed in de openbare ruimte. Ons erfgoed is een inspiratiebron voor de toekomst, en biedt kansen bij nieuwe ontwikkelingen. We zetten cultuurhistorische en archeologische waarden in om plannen beter te maken. Voor de historische binnenstad geldt dat de nieuwe ontwikkelingen afgestemd moeten zijn op de maat en schaal van de bestaande gebouwen in de binnenstad.

Gezondheid, veiligheid en welzijn **Een duurzaam gezonde en veilige leefomgeving**

Alkmaar is een gemeente die uitnodigt tot gezond leven. Bij de keuzes die wij maken voor de inrichting van de fysieke leefomgeving houden we rekening met (het effect op de) gezondheid en het welzijn van de inwoners. Een duurzaam gezonde en veilige leefomgeving staat voorop.

Dit betekent dat ruimtelijke-, maatschappelijke-, en sociale veiligheid in samenhang zijn. We gaan hierbij uit van eigen verantwoordelijkheid en preventie, en kijken met name naar de inrichting van de (openbare) ruimte. Stimuleren van bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte heeft tal van fysieke en mentale gezondheidsvoordelen. Ontmoeten draagt bij aan sociale cohesie, leefbaarheid en het gevoel van veiligheid. Een openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen nodigt ook uit om naar buiten te gaan. Om te spelen, ravotten, wandelen, sporten en te recreëren.

We streven naar een openbare ruimte die sociaal en fysiek veilig, schoon en aantrekkelijk is. Al onze inwoners moeten zich overal in de openbare ruimte prettig voelen en deze zo goed mogelijk kunnen gebruiken. Een goed onderhouden en verlichte openbare ruimte kan bijdragen aan een groter gevoel van veiligheid. Ook veilige verkeerssituaties en toegankelijkheid zijn belangrijke aspecten. Daarbij houden we rekening met het perspectief van verschillende gebruikers. Want verschillende doelgroepen ervaren veiligheid in de openbare ruimte anders. We werken gebiedsgericht samen, betrekken onze inwoners en vergroten het gevoel van veiligheid door bijvoorbeeld de slimme toepassing van (energiezuinige en natuur inclusieve) verlichting en beplanting.

Ook hebben we aandacht voor de sociale aspecten die hierbij horen, zoals het versterken van de sociale cohesie en aandacht voor mensen in een kwetsbare woonsituatie. We werken eraan om de weerbaarheid en mentale veerkracht van inwoners en eigen regie te versterken. De gemeente faciliteert de transformatie in de zorgsector in ruimtelijke zin en streeft naar het bereikbaar houden van zorg in de buurt als onderdeel van een hoge omgevingskwaliteit.

Toegankelijkheid

Alkmaar toegankelijk voor iedereen

We verbeteren de toegankelijkheid van openbare gebouwen en ook bij het inrichten van de openbare ruimte is dit het uitgangspunt. Onze gebouwen, de culturele sector, ons (sport)verenigingsleven, onze publieke sector en het onderwijs zijn toegankelijk voor iedereen. Senioren en mensen met een fysieke beperking hebben voldoende mogelijkheden om zich autonoom te bewegen. We nemen zichtbare en onzichtbare drempels zoveel mogelijk weg en zorgen dat hier bij nieuwbouwprojecten vanaf de ontwerpfase rekening mee wordt gehouden. We stimuleren het onderwijs, de culturele sector en het bedrijfsleven om hetzelfde te doen. Met onderzoek, beleidsvorming en een integrale aanpak maken we onze gemeente toegankelijker. Om te bepalen wat nodig is werken we samen met de WMO-Raad en andere belanghebbenden. Concrete maatregelen voor het verbeteren van de toegankelijkheid borgen we zo nodig juridisch in het omgevingsplan.

Milieu

Aandacht voor milieukwaliteit om de leefbaarheid te vergroten

Gezondheidsbescherming is belangrijk om de leefbaarheid te vergroten. Dit betekent het voorkomen of verminderen van negatieve effecten zoals geluidbelasting en luchtverontreiniging. Europees en landelijk beleid stellen eisen aan bijvoorbeeld de luchtkwaliteit, geur, geluidbelasting en omgevingsveiligheid. Een goede luchtkwaliteit en een akoestisch prettig klimaat dragen bij aan een aangename leefomgeving. Ook zorgt een goede milieukwaliteit voor meer welzijn.

Voor de verschillende milieuthema's voldoen we aan de geldende eisen. Bij een evenwichtige toedeling van functies aan locaties in het omgevingsplan wordt rekening gehouden met milieuaspecten. Door nieuwe technologieën in de leefomgeving te gebruiken houden we grip op de milieukwaliteit.

Gebiedsgerichte ambities

5. GEBIEDSGERICHTE AMBITIES

Inleiding

De omgevingsvisie kijkt ook gebiedsgericht naar de ambities voor de toekomstige ontwikkeling van Alkmaar.

Alkmaar is voortdurend in ontwikkeling, en samen kijken we naar de toekomst van onze stad en haar omgeving. Wat maakt Alkmaar zo'n fijne plek om te wonen, werken en ontspannen? En hoe zorgen we ervoor dat de stad en het omliggende gebied nóg aantrekkelijker, duurzamer en leefbaarder wordt voor iedereen? Denk aan de inrichting van de openbare ruimte, het bouwen van woningen en de bereikbaarheid van onze stad. Maar het gaat vooral om de mensen die hier wonen, werken en verblijven. Een plek waar iedereen zich welkom voelt, waar ruimte is voor ontmoeting, en waar bestaanszekerheid en inclusiviteit hand in hand gaan met een fijne leefomgeving.

Vanuit die gedachte, de bestaande Alkmaarse kwaliteiten en ruimtelijke en maatschappelijke opgaven kijken we gebiedsgericht naar kansen die Alkmaar aantrekkelijker en unieker maken en de concurrentiepositie versterken. Voor de ontwikkeling van onze gemeente zien we drie hoofdambities die in dit hoofdstuk nader worden toegelicht. Deze ambities zijn een aanvulling op de algemene ambities die in het vorige hoofdstuk zijn benoemd. Deze ontwikkeldoelen komen voort uit de visie die in 2017 is vastgesteld. Sindsdien zijn er al stappen gemaakt in de ontwikkeling van Alkmaar. We actualiseren de gebiedsgerichte ambities, en waar nodig scherpen we ze aan.

Ambitie I: ALKMAARS KANAAL stroom van mogelijkheden

In 2017 is de basis gelegd voor de ontwikkeling van de stad langs het Noordhollandsch kanaal. Deze herontwikkeling biedt voor Alkmaar enorme kansen en de contouren van de verschillende deelgebieden en het kanaalpark krijgen steeds meer vorm.

Ambitie II: GASTVRIJE LEEFBARE STAD

De ruimte in de stad is beperkt. Dat vraagt om slimme oplossingen en het benutten van kansen om de Alkmaarse kwaliteiten te behouden en de stad nog aantrekkelijker en leefbaarder te maken.

Ambitie III: TOEKOMSTBESTENDIG INNOVATIEF LANDELIJK GEBIED

In het landelijk gebied richten we ons op het vitaal houden van de dorpen, de transitie naar een duurzame landbouw, met behoud van het landschap en de natuur.

AMBITIE I: ALKMAARS KANAAL

Inleiding

Sinds 2017 bouwt Alkmaar aan een 21ste-eeuws stadsdeel met een (hoog)stedelijk woon-, werk- en leefmilieu. Het Alkmaars Kanaal.

Het kanaal heeft een bijzondere kwaliteit als sterke herkenbare eenheid en als verbinder. Via het kanaal komt letterlijk lucht, ruimte en water de stad in, waarmee een aangename en groene verblijfskwaliteit ontstaat. En langs het kanaal wordt de stad op een prettige en verbonden wijze verder ontwikkeld. Dit komt tot uiting in de verschillende deelgebieden (voormalige bedrijfs- en kantoorlocaties) langs het kanaal, die allen een directe verbinding hebben met het kanaal. Langs het kanaal is de geschiedenis van de stad als een historische tijdlijn goed zichtbaar. Het kanaal wordt een uitnodigende stadsrivier met daarlangs het KanaalPark als verbindende factor tussen de verschillende deelgebieden.

Het Alkmaars Kanaal wordt een gemengd woon-werkgebied, met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Werklocaties worden getransformeerd naar eigentijdse leef- en werkomgevingen waar wordt gebouwd voor iedereen. De deelgebieden worden onderscheidend van elkaar ontwikkeld. Voor alle locaties geldt dat de menselijke maat en schaal centraal staan bij het maken van ruimtelijke keuzen. Dit heeft betrekking op de inpassing van voldoende ontmoetingsruimten, de kwaliteit van verblijfsgebied en de relatie met de plinten van een gebouw. Ook de massa opbouw van een gebouw speelt hierbij een rol. Een hogere massa vraagt om een gevel met een bepaalde dieptewerking en verspringende elementen. Gebouwen zijn in

onderlinge samenhang en verhouding, en worden zorgvuldig stedenbouwkundig ingepast. De grote verbindende factor van al deze nieuwe stukjes stad met nieuwe bewoners en gebruikers is het KanaalPark dat met een lengte van ruim 6,5 km alles aan elkaar rijgt.

In het Alkmaars Kanaal staat de toekomstbestendige economie centraal: er wordt ingezet op gevestigde economie en op nieuwe sectoren, zoals de moderne maakindustrie, digitalisering en de circulaire economie. Daarbij is aandacht voor de verkeersafwikkeling, verkeersveiligheid en de toepassing van deelmobiliteit. Ook zorgen we voor goede fiets- en wandelroutes naar de stations. Daarnaast is het een zoveel mogelijk energie neutrale en circulaire ontwikkeling. Dit draagt bij aan de verbetering van de ecologische waarden en voorkomt de (indirecte) aantasting van de aanwezige natuurkwaliteiten. Het Alkmaars Kanaal is gericht op een klimaat adaptieve inrichting en bevordert een gezonde levensstijl en onderlinge sociale interactie. Er is sprake van een organische ontwikkeling, op basis van initiatieven van marktpartijen en zelfbouwers. Via ontwikkelkaders geeft de gemeente richting aan de ontwikkeling.

Een ontwikkeling van deze omvang heeft impact op de omgeving. Met een Milieueffectrapportage zijn de effecten van de ontwikkeling en de belangrijke keuzes in relatie tot onze ambities in beeld gebracht. De resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in een Milieueffectrapport (MER) en zijn gebruikt bij het bepalen van de inhoud van deze omgevingsvisie en recent vastgesteld (sectoraal) beleid. In hoofdstuk 6 (uitvoering) wordt nader ingegaan op de inhoud van het MER en wat we hier mee hebben gedaan.

AMBITIEPUNTEN

- Bouwen aan nieuwe stedelijke leefomgevingen
- Deelgebieden met eigenheid en identiteit
- Sterke groenstructuur met Kanaalpark als drager
- Toekomstbestendige stad
- Aantrekkelijk voor fietser en voetganger
- Kansen voor transport over water

Legenda

Zachte stad	Watergangen	Voetgangersbrug	Molen	Kavelrichting
Gastvrije stad	Westfriese Omringdijk	Fietsbrug	Kans voor magneetlocatie	
Stoere stad	N-weg	Brug	Centrumvoorzieningen	
Bestaande bedrijvigheid	Lokale weg	Mogelijk toekomstige verbinding	Haven Boekelermeer	
Parken	Gemeentegrens	Fietsroutes	Station	
Kanaalpark		Aansluiting bestaande parken	10 minuten fietsen vanaf station	

Bouwen aan nieuwe stedelijke leefomgevingen

Dit betekent dat we niet langer traditionele woonwijken bouwen, maar inzetten op de ontwikkeling van complete stukjes stad: een combinatie van wonen, werken en recreëren. Het worden eigentijdse stedelijke leefomgevingen die de opmaat vormen naar de stad. Deze gebieden worden niet gedomineerd door grondgebonden woningen, maar bestaan uit een diverse stedelijke mix waarbij er verschillende functies in een gebouw kunnen zitten. De plinten spelen een belangrijke rol in de beleving en activering van het gebied. Stedelijke parkeeroplossingen dragen bij aan een voldoende groene uitstraling. De gebruiker staat centraal: er wordt voorzien in een netwerk van verblijfsruimten; pleinen, kleine parkjes, binnenhoven en groenzomen. De transformatiegebieden onderscheiden zich hiermee sterk van de bestaande stedelijke structuren en woonwijken van Alkmaar, al zijn ze daarnaast ook 'gewoon' op de Alkmaarse kwaliteiten gebaseerd.

Vanzelfsprekend zijn al deze leefgebieden altijd op het kanaal gericht. Er worden nieuwe kwaliteiten toegevoegd aan de gebieden die in de directe nabijheid van het kanaal liggen door (het zicht op) het water de gebieden in te trekken. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om het water van het kanaal in te zetten als onderdeel van recreatieve waternetwerken en als transport-alternatief voor vervoer over de weg.

De deelgebieden kennen allemaal een hogere stedelijkheid die nog steeds nieuw is voor Alkmaar en daarmee complementair aan de bestaande stad. Binnen deze nieuwe stedelijke mix is een breed scala aan woonmilieus en typologieën inpasbaar en ook de doelstelling. Het worden zeker niet alleen maar appartementen; ook grondgebonden of gedeeld programma krijgt een plek. De grote mate van functiemenging draagt bij aan een vitale leefomgeving waarbij voorzieningen en werkgelegenheid in de directe nabijheid van de woonomgeving te vinden zijn en hier ook doelbewust en nadrukkelijk onderdeel van zijn.

De inpassing van een hogere mate van stedelijkheid vraagt specifieke aandacht voor het verblijfsklimaat. De inpassing van hogere gebouwen heeft effect op het windklimaat op maaiveld. De stedenbouwkundige inpassing van deze nieuwe stedelijkheid vraagt om inzicht in het toekomstig windklimaat. Een windstudie kan hierbij helpen. Met deze kennis kunnen de juiste afwegingen en ontwerpkeuzes worden gemaakt voor een goed verblijfs- en ontmoetingsklimaat.

Deelgebieden met eigenheid en identiteit

Bij het maken van grote nieuwe delen stad is het belangrijk om te werken aan een eigen identiteit die onderscheidend en herkenbaar is. De verschillende deelgebieden krijgen daarom elk een eigen sfeer en uitstraling. Op deze wijze ontstaat een diverse mix van woonmilieus, typologieën en sferen die elkaar niet beconcurreren maar juist iets toevoegen aan het areaal van de stad. Er valt wat te kiezen op basis van diverse voorkeuren.

In de **Viaanse Molen** bouwen we een zachte stad: een moderne stad in een vertrouwd Hollands landschap van water, riet en polderbomen. Je kunt hier wonen en werken op een stedelijke compacte manier binnen eilanden in het groen. Aan het Kanaal ontmoet je elkaar. Er is ruimte voor experimentele woonvormen en nieuwe vormen van bouwen.

Het terrein van de **voormalige Gasfabriek** aan de Helderseweg wordt in de toekomst meer stad. Ook hier geldt de zachte stad als toekomstige gebiedsidentiteit. Het oude pand van de gasfabriek is als beeldbepalend monument behouden en in gebruik als ontmoetingsplek en unieke eventlocatie. Het omliggende terrein biedt op korte termijn kansen voor tijdelijke initiatieven en functies die bijdragen aan de ontwikkeling van de toekomst van de stad. Vanwege de nabijheid van het station is de plek interessant voor een tijdelijk werkprogramma, placemaking voor cultuur of broedplaatsen, en onderwijsfuncties.

Overstad wordt een uniek stadsdeel met een bruisende woonomgeving te midden van een groot aanbod van cultuur, grootschalige winkels en perifere detailhandel vlakbij de historische binnenstad. Grootschalige detailhandel komt op een unieke locatie naast het centrum samen, en maken een combinatiebezoek met de binnenstad makkelijk en aantrekkelijk. Een gastvrij centrum met eigentijdse voorzieningen.

Oudorp maakt samen met Overdie onderdeel uit van de sfeer 'stoere stad'. **Oudorp** is een gebied waar creatieve makers, woon-werkcombinaties, stadsverzorgende bedrijvigheid en kleinschalige kantoren hun plek vinden in een groene omgeving. Uitgangspunten hier zijn: geborgen en industrieel wonen voor een brede doelgroep. Een stuk stad van robuuste bouw. Met markante gebouwen op bijzondere plekken, en de Westfriese Omringdijk als herkenbare structuur. De realisatie van de Bestevaerbrug als fietsstraat zorgt voor een directe verbinding tussen Oudorp en Overdie voor voetgangers en fietsers. Het is een belangrijke schakel in het doorfietsnetwerk en het openbaar vervoernetwerk, en draagt bij aan de bereikbaarheid van voorzieningen. Daarnaast fungeert de brug als secundaire toegang voor lokaal autoverkeer.

Aan de oever in **Overdie** maken we een stoer stuk stad waar gewerkt, gewoond en gerecreëerd wordt. Het industrieverleden klinkt door in de manier waarop we omgaan met gebouwen en openbare ruimte. Wonen en werken bevindt zich op of naast elkaar in een informeel landschap met veel bomen en met ruimte voor de natuur om haar eigen weg te gaan. In een brede groene parkstrook langs de oever ontstaan industriële erven waar gebouwen, bewoners en gebruikers elkaar ontmoeten. De transformatie richt zich op het gebied langs het kanaal tussen de Herculesstraat en het Zeglis, en de driehoek Bestevaerstraat, Herculesstraat en Strooijonkerstraat. De rest van het bedrijventerrein blijft behouden.

Sterke groenstructuur met KanaalPark als drager

Alkmaar groeit de aankomende jaren flink als gevolg van de nieuwbouw. Daarom komt er een nieuw park: het KanaalPark. Dit park voegt lucht en ruimte toe aan de bestaande en nieuwe stad. In de bestaande stad vormt bijvoorbeeld het Victoriepark een integraal onderdeel van het park, en bij de Huiswaarderbrug wordt gestart met een nieuw stuk van het park. Het KanaalPark is straks circa 35 hectare groot en vormt een 6,5 kilometer lang groenblauw lint in de stad. Een plek voor inwoners en bezoekers om elkaar te ontmoeten, recreëren, sporten of spelen, kortom een fijne verblijfsplek. Maar het KanaalPark is ook een plek die verbindt. Het creëert volop kansen om recreatieve verbindingen in Alkmaar en die met het achterland en de duinen te versterken. Populaire groengebieden zoals de Binnenduinrand, het Geestmerambacht en het Land van Leeghwater. We kijken naar mogelijkheden voor groene verbindingen met het nieuwe KanaalPark in Dijk en Waard en het Park van Luna, en verbeteren de recreatieve vaarmogelijkheden.

Het KanaalPark heeft ook een cruciale rol in de verbinding met de openbare ruimte in de nieuwe woon-werkgebieden. Bij de binnenstedelijke verdichting is het essentieel om te voorzien in een goede verblijfsruimte. De openbare ruimte biedt de basis voor ontmoeting en is daarmee de grondlegger voor de sociale cohesie in de wijk. Bij een hogere stedelijke dichtheid neemt de behoefte aan een groene omgeving toe. Het is belangrijk om op verschillende niveaus in deze plekken te voorzien. De hiërarchie van ontmoeten; een kleine zitplek op woonblok niveau voor een kopje koffie in de zon. Het buurtpark voor lokale evenementen, sport of een picknick. De magneetlocatie die zo bijzonder en uniek is dat hij een aantrekkingskracht heeft op de gehele stad.

Toekomstbestendige stad

Bij de nieuwe ruimtelijke inrichting kunnen slimme keuzes worden gemaakt en kan optimaal rekening worden gehouden met de beschikbare ruimte in de ondergrond. We nemen de opgaven voor een kwalitatieve en duurzame stad vanaf het begin mee in de plannen. Dit zorgt voor een andere dynamiek in de planvorming ten opzichte van de bestaande stad. Hiermee ontstaan kansen voor de klimaat adaptieve en duurzame stad.

De aanleg van een kwalitatieve en groene verblijfsruimten hangt nauw samen met de klimaatopgave en biedt mogelijkheden om opgaven te combineren. Bij herontwikkeling verminderen we het verhard oppervlak, introduceren meer groen en houden rekening met biotopen ten behoeve van een rijke biodiversiteit. Dit geldt zowel voor de publieke als de private ruimten. We bouwen nieuwe duurzame en toekomstbestendige wijken. In de deelgebieden vinden voorbeeldprojecten plaats op het gebied van duurzaamheid en is er ruimte om te experimenteren met nieuwe innovatieve energie-oplossingen, zoals het inrichten van buurtenergiehubs. Voor de nieuwe wijken maken we bodemenergieplannen. Daarmee voert de gemeente regie over de toepassing van bodemenergie en verzekert het de energiezekerheid voor alle huidige en toekomstige gebruikers en een optimale werking van de bodemenergiesystemen. Daarnaast wordt per deelgebied een waterhuishoudkundige visie en/of waterhuishoudkundig plan opgesteld. Deze geeft inzicht in de totale wateropgave en de (ondergrondse) ruimteclaim van de groenblauwe structuren en klimaat adaptieve maatregelen. Ook wordt rekening gehouden met de bestaande ondergrondse infrastructuur. Dit draagt bij aan het maken van keuzes voor een eerlijke en efficiënte verdeling van de ruimte in de ondergrond.

Aantrekkelijk voor fietser en voetganger

Een essentieel onderdeel van een compacte stad is een groot netwerk van routes voor fietsers en voetgangers. In de deelgebieden vormt de realisatie hiervan een groot deel van de opgave. Vanuit de huidige/oorspronkelijke functie; een monotoon bedrijventerrein, is de infrastructuur vooral gericht op grootschalige logistiek. Ook de kavels hebben een grote maat en schaal. Er ligt dus een grote opgave om de doorwaadbaarheid van de gebieden te vergroten en een netwerk toe te voegen gericht op de mens als gebruiker.

Bij de bouw van nieuwe wijken onderzoeken we de mogelijkheden om parkeren en voorzieningen te combineren, en op wijkniveau verschillende vervoersvormen samen te laten komen voor verduurzaming van de mobiliteit. De inpassing van werkgelegenheid is onlosmakelijk verbonden met de ontwikkeling van woningen. Door ervoor te kiezen wonen, werken en voorzieningen dichtbij elkaar te ontwikkelen ontstaat er zo min mogelijk nieuwe mobiliteit.

De dagelijkse voorzieningen worden zoveel mogelijk op wandel-fietsafstand gerealiseerd om gemotoriseerde verplaatsingen te verminderen. Dit kan betekenen dat deelgebieden nog beter ontsloten moeten worden, ook onderling en in relatie tot de bestaande stad, om een zo optimaal mogelijke bereikbaarheid van voorzieningen te realiseren. Bijvoorbeeld door scholen in een bestaande wijk beter toegankelijk te maken of een nieuwe buurtvoorziening ook voor een aangrenzende wijk aan de overzijde van het kanaal bereikbaar te maken.

Kansen voor transport over water

Het autogebruik neemt toe, het aantal inwoners groeit en de ruimte voor nieuwe infrastructuur is beperkt. Het Alkmaars Kanaal en de haven bij Boekelermeer bieden kansen voor goederenvervoer over water voor ondernemers. De haven maakt grootschaliger aanvoer van grondstoffen en producten mogelijk en draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor de regionale en Alkmaarse economie. De haven maakt het ook mogelijk om watergebonden bedrijven te verplaatsen naar de Boekelermeer om ruimte te creëren voor de ontwikkeling van de woon-werkgebieden langs het kanaal.

De haven krijgt een belangrijke rol in de verbetering van de bereikbaarheid en mobiliteit in onze regio. Ook draagt de haven concreet bij aan minder file, minder CO2-uitstoot en meer vervoersmogelijkheden. De gemeente onderzoekt samen met de provincie de mogelijkheden voor het realiseren van logistieke hubs om het aantal logistieke verplaatsingen in de stad te verminderen. Onderdeel hiervan is het verkennen van de kansen voor goederenvervoer over water voor bouwmaterialen, afval en bevoorrading van detailhandel en retail.

AMBITIE II: GASTVRIJE LEEFBARE STAD

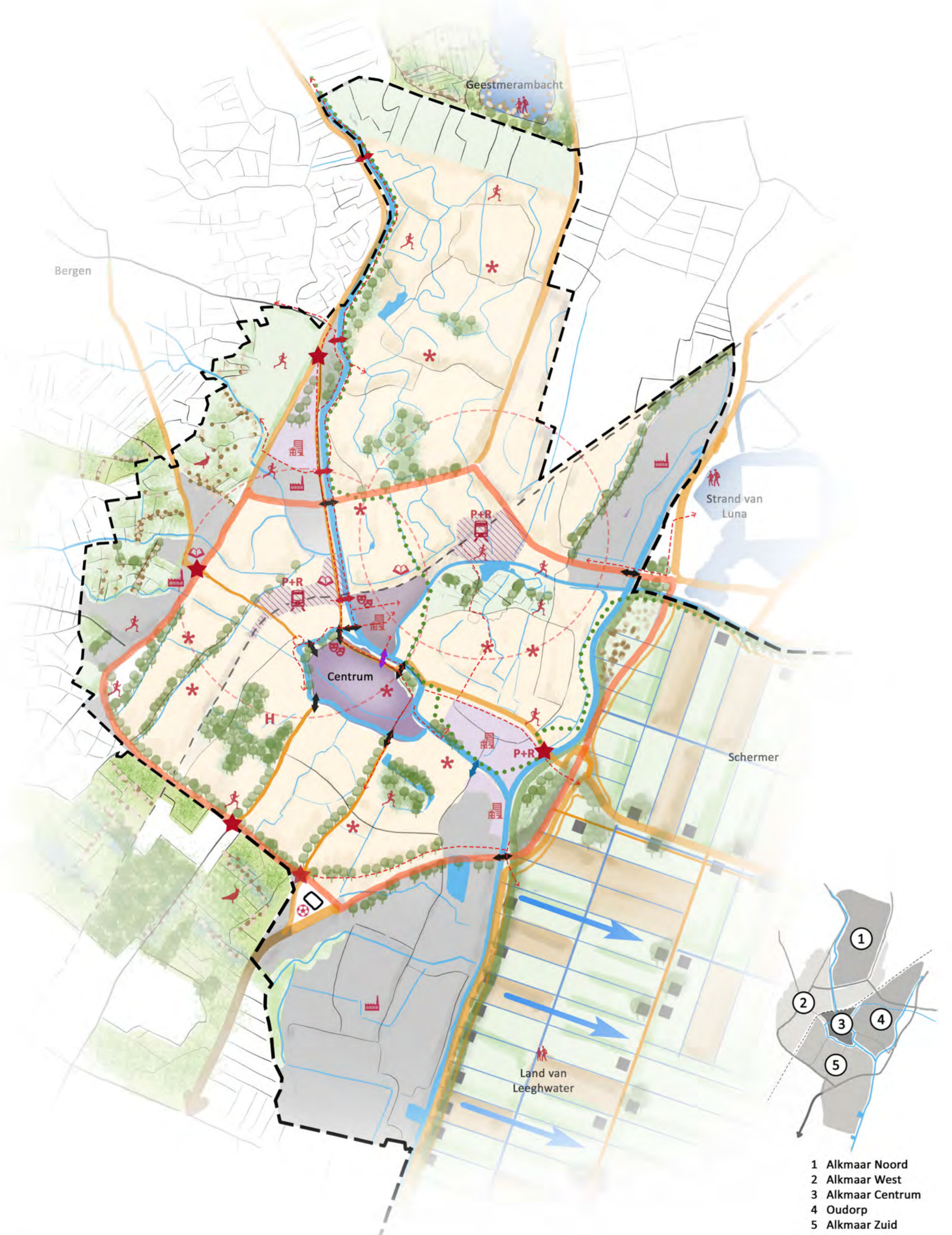
Inleiding

Alkmaar is een trotse historische stad. Groot geworden en tegelijkertijd op een waardevolle manier klein gebleven. Een stad waar de Alkmaarder werkelijk thuis is. Zich verbonden voelt met zowel de geschiedenis als de toekomst, en met elkaar. Een stad tussen de polders, bossen en dichtbij het strand; Nederland in het klein. Een plek waar het fijn wonen is, waar je van de rust kunt genieten en tegelijk alle voorzieningen van een moderne grote stad kunt vinden.

Dit zorgt voor een vitale en aantrekkelijke leefomgeving voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Wij gaan uit van verdichting die de kwaliteit van de stad verbetert. Alkmaar kenmerkt zich door veel groene en waterrijke woonwijken. Het waarborgen van de kwaliteit van de openbare ruimte, parken, water en groene routes met ruimte voor ontmoeting is essentieel voor een gastvrije, toegankelijke, leefbare en gezonde stad. Ook het behoud en beter beleefbaar maken van erfgoed speelt hierbij een belangrijke rol.

Binnen het stedelijk gebied is de ontwikkeling van de deelgebieden langs het Alkmaars Kanaal en de stationsgebieden een belangrijk speerpunt. Hier ligt de focus op het benutten en toevoegen van kwaliteit voor zowel wonen als werken. Deze ontwikkeling is belangrijk voor de hele gemeente en heeft ook effect op andere gebieden en het functioneren van de gemeente als geheel. De stad groeit en dat betekent dat ook de (maatschappelijke) voorzieningen mee moeten groeien. Niet alle opgaven passen binnen deze nieuwe ontwikkelgebieden. Veel uitdagingen en kansen liggen ook in de bestaande gebieden. Alkmaar maakt de keuze om de ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken zoveel mogelijk op te vangen binnen de bestaande stad. Alkmaar is compact gebleven en ziet haar relatief kleine schaal als een pluspunt. Wij willen gecontroleerd groeien, zodat de balans tussen wonen, werken en voorzieningen behouden blijft en waar mogelijk wordt verbeterd.

De meest bekende economische drager van Alkmaar is natuurlijk de historische binnenstad. Maar naast deze toeristische trekker is Alkmaar als stad ook een grote werkgever. Alkmaar is koploper als het gaat om kennis op duurzame energie en innovatie. We hebben een groot aanbod van culturele, medische en onderwijsvoorzieningen voor bewoners en bezoekers uit de regio. Het versterken van de economie, het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid, en zorgen dat de stad goed verbonden blijft voor inwoners en bezoekers zijn uitgangspunten bij de ontwikkeling van de stad. De ringweg als goed uitgebouwde regionale verkeersknoep is essentieel voor de bereikbaarheid van de regio. De stad wordt daarnaast steeds slimmer gemaakt door nieuwe technologieën te integreren in de leefomgeving.

- 1 Alkmaar Noord
- 2 Alkmaar West
- 3 Alkmaar Centrum
- 4 Oudorp
- 5 Alkmaar Zuid

Legenda				
Centrum	Watergangen	Voetgangersbrug	Voorzieningen / wijkcentra	Recreatiegebied
Transformatie stationsgebied	Westfries Omringdijk	Fietsbrug	Stadsentree	Sportveld / cluster
Woonwijken	Snelweg	Brug	Station	Beroepsonderwijs
Woon-werkmilieu	N-weg	Nieuwe brug	Ziekenhuis	Transformatiegebied
Bedrijventerrein	Lokale weg	Doorzichten	P+R	Bedrijventerrein
Parken	Ringweg	Groenstructuren	10 minuten fietsen vanaf station	Weidevogelgebied
NNN	Spoorlijn	Gemeentegrens	Kavelrichting	AFAS stadion
Grasland	Fietsroutes			Cluster cultuur

AMBITIEPUNTEN

- Vitale dynamische binnenstad
- Multifunctionele gemengde stationsgebieden
- Versterken identiteit van de stad
- Groen in de stad
- Voldoende gevarieerd en divers woonaanbod
- Goed vestigingsklimaat en ruimte voor bedrijven
- Sterk onderwijs en sterke arbeidsmarkt voor lokale binding
- Bereikbare stad
- Toekomstbestendige stad
- Gezonde stad met toekomstperspectief
- Alkmaar Sportstad
- Smart City Alkmaar

Vitale dynamische binnenstad

Een goede mix van functies is essentieel om stadscentra aantrekkelijk en vitaal te houden. Het is niet alleen meer dé plek om te funshoppen, maar bezoekers zoeken inspiratie, informatie en beleving. De binnenstad verkleurt en transformeert daarom naar een compacter gemengd woon-, winkel- en werkgebied. Daar hoort een aantrekkelijk voorzieningenaanbod bij, en straten en pleinen die veel meer zijn gericht op ontmoeten en verblijven.

We streven naar een hogere kwaliteit van de voorzieningen met een gevarieerd aanbod detailhandel, bijzondere winkelconcepten en horeca. Alkmaar is het culturele centrum van Noord-Holland Noord. De groei van de stad en de aantrekkingskracht in de regio vragen om uitbreiding van het cultureel aanbod. We versterken de culturele infrastructuur aan weerszijden van het Alkmaars Kanaal en bieden ruimte voor culturele activiteiten en evenementen voor het aanjagen van Alkmaar als bruisende stad. We behouden het historische karakter en versterken de aantrekkelijkheid van de binnenstad voor bewoners, bezoekers en ondernemers door het terugbrengen van karakter en sfeer, het toevoegen van groen en het versterken van de kwaliteit van verblijfsruimten.

Gezellige ontmoetingsplekken, vermaak en een bruisend uitgaansleven zijn een essentieel onderdeel van onze gastvrije leefbare stad. Horeca en evenementen leveren een belangrijke bijdrage aan de beleving, aantrekkelijkheid en economische kracht van de stad. Een divers aanbod komt tegemoet aan de verschillende behoeften en voorkeuren van inwoners, bezoekers en ondernemers.

Multifunctionele gemengde stationsgebieden

De stationsgebieden zijn de OV-knooppunten van Alkmaar en vervullen een cruciale rol in het Daily Urban System van (de regio) Alkmaar als onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam en als scharnierpunt naar Noord-Holland Noord. De OV-knooppunten leveren een belangrijke bijdrage aan de bereikbare en gastvrije stad. De knooppuntfunctie van de stations wordt versterkt door in te zetten op actieve mobiliteit.

Station Alkmaar-Centraal vormt het vertrekpunt van de “rode loper” richting binnenstad. Het gebied verkleurt met ruimte voor stedelijk wonen, werken, aangevuld met commerciële functies en plek voor ontmoeting en ontspanning.

Het station krijgt meer waarde als bestemming, om het gebruik van het station te stimuleren. Als multifunctioneel, gemengd stationsgebied is dit ook de plek waar we ruimte bieden voor kantoorontwikkeling.

In de stationsomgeving is de stedelijke kwaliteit hoog: het centraal station wordt beschouwd als belangrijke stadsentree van Alkmaar. Ook de Helderseweg is een belangrijke toegangsroute. Voor de toekomstige ontwikkeling van het stationsgebied en het bevorderen van de doorstroming van het verkeer van en naar de binnenstad, willen we een spooronderdoorgang creëren op de Helderseweg. De aanleg zorgt voor een betere bereikbaarheid en bevordert de veiligheid. Daarnaast biedt het mogelijkheden voor verplaatsing van het busstation naar de noordzijde, en ruimte voor nieuwe woningbouw en werklocaties, en de aanleg van een aantrekkelijke verblijfsruimte aan de zuidzijde.

Ook station Alkmaar-Noord wordt gezien als kans en logische plek voor verdichting, met ruimte voor nieuwe woningen, stedelijke functies en kantoorontwikkeling. De transformatie van de stationspleinen en stationsomgeving is onderdeel van de knooppuntontwikkeling. Deze worden niet langer gedomineerd door de auto en worden ingericht voor ontmoeting en verblijf. De P&R functie blijft behouden, zodat het station ook vanuit de regio aantrekkelijk blijft als overstappunt.

Versterken identiteit van de bestaande stad

De gemeente Alkmaar groeit. Groei gebeurt overal in de gemeente en in verschillende vormen. Groei betekent verandering. Gebouwen of plekken die niet meer worden gebruikt kunnen transformeren of maken plaats voor een andere functie. Groei gaat ook over het behouden en versterken van bestaande kwaliteiten en het aanpassen aan veranderingen. Hergebruik van bestaande gebouwen door herbestemming of renovatie draagt bij aan het behoud van identiteit en cultuurhistorie en sluit aan bij onze circulaire ambitie.

We zorgen dat bestaande woonwijken in de toekomst aantrekkelijk blijven. Waar mogelijk benutten we kansen voor verdichting van de stad. Voorwaarde is dat de verdichting bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving, en rekening houdt met de menselijke maat.

In de vooroorlogse wijken waarborgen we de beeldbepalende elementen, en in de naoorlogse wijken ligt de focus op een herwaardering van de bestaande kwaliteiten: veel groen, een aantrekkelijke openbare ruimte en kleinschalige woonbuurten. Een deel van het vastgoed vanuit de wederopbouw periode is toe aan renovatie, verduurzaming speelt hierbij een grote rol. Deze opgave biedt kansen om de eenzijdige woontypologie in deze wijken te herontwikkelen naar een meer diverse woon-werkgemeenschap.

We versterken de kwaliteit van de stadsentrees, stadsranden en toegangswegen die als lange lijnen door de stad lopen. Het zijn de visitekaartjes van de stad, ze spelen een belangrijke rol in het beleven van de stad en de identiteit van Alkmaar.

Naast de dagelijkse of recreatieve routes op de overgang van stad naar land en van buitenwijk naar binnenstad hebben ook de stations hierin een belangrijke positie. Het zijn plekken waar dagelijks veel mensen langskomen. De kwaliteit wordt vergroot door het aantrekkelijk begeleiden van de lange lijnen met bebouwing, groen en water, of een verruiming van functies.

Groen in de stad

Een echte karakteristiek van Alkmaar is de grote hoeveelheid groene parken. Iedere wijk beschikt over een eigen park. Ook voor nieuwe wijken is dat het uitgangspunt. Parken en groene buitenruimtes worden steeds belangrijker. Daarom brengen we de kwaliteiten van onze bestaande parken in kaart en kijken naar kansen voor het verbeteren van de gebruikskwaliteit en toegankelijkheid, en de bijdrage aan de klimaatopgave.

Toename van het gebruik van de parken biedt kansen om de onderlinge verbinding tussen parken te verbeteren, zodat er een sterke netwerkstructuur ontstaat en de bereikbaarheid kan worden verbeterd. Groen in de stad is essentieel voor het tegengaan van hitte- en wateroverlast, voor het welzijn en de gezondheid van bewoners en voor de natuur. Het bouwen van woningen zou niet moeten leiden tot minder groen. We zorgen voor een verdere vergroening van de openbare ruimte. Ook voor pleinen geldt dat deze meer zijn dan alleen onbebouwde delen van de stad. Pleinen vormen de eigentijdse marktplaatsen van de stad en dagelijkse ontmoetingsplekken voor de buurt met kleinschalige horeca, culturele en zorgfuncties.

Voldoende gevarieerd en divers woonaanbod

Er is landelijk, regionaal en lokaal al lange tijd sprake van een veranderende bevolkingsamenstelling en een enorme woningbouwopgave. Als gemeente stimuleren we partijen om te zorgen voor een continue bouwstroom en sturen we op de kwaliteit bij het toevoegen van nieuwe woningen aan de voorraad. Er worden verschillende soorten woningen gebouwd in diverse prijssegmenten om aan de behoefte te voldoen; bereikbaar en betaalbaar voor de verschillende groepen inwoners. Maar ook om meer kapitaalkrachtige huishoudens aan Alkmaar te binden voor de vitaliteit en draagkracht voor (stedelijke) voorzieningen.

In lijn met landelijke wet- en regelgeving is het bouwprogramma gericht op een evenwichtige verdeling in de woningvoorraad. Om de sociale structuur van de wijken in stand te houden, hebben we ook in de bestaande stad aandacht voor een goede mix aan woningtypes. We houden daarbij rekening met de behoefte en gewenste mix op wijkniveau, en de haalbaarheid van ontwikkelingen.

Goed vestigingsklimaat en ruimte voor bedrijven

Alkmaar heeft een stabiel economisch klimaat. Een goed vestigingsklimaat draagt in belangrijke mate bij aan deze stabiliteit en daarmee aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad. Om dit vestigingsklimaat te behouden, maken we gebruik van functiemenging voor efficiënt ruimtegebruik en versterken we de economie en werkgelegenheid.

Innovatie is een drijvende kracht achter welvaarts-groei, aantrekkelijkheid en omgevingskwaliteit. Het draagt ook bij aan het aantrekken van talenten en bedrijven. In Alkmaar werken wij aan innovatie op het gebied van onder meer duurzaamheid, klimaatadaptatie, Smart City concepten, zorg en ICT.

We faciliteren ondernemers optimaal zodat er ruimte ontstaat voor nieuwe bedrijvigheid en behoud en uitbouw van bestaande bedrijvigheid. We hebben aandacht voor het juiste bedrijf op de juiste plek met een diversiteit aan werklocaties, zoals bedrijventerreinen, gemengde woon-werkgebieden en kantoorgebieden. Daarbij is er plek voor bedrijven met verschillende milieugebruiksruimten.

Voor de werkgelegenheid is het van belang dat we blijven inzetten op het aantrekken van arbeidsintensieve bedrijvigheid en bedrijven die bijdragen aan belangrijke maatschappelijk opgaven zoals circulariteit. Alkmaar is een regionale (kennis) economie die we willen versterken, o.a. door het aantrekken van duurzame en circulaire bedrijvigheid en het bieden van ruimte aan innovatieve bedrijven en groeibriljanten, zoals in de ICT.

Het ziekenhuis is een belangrijke werkgever in de regio. Het is een topklinisch ziekenhuis met bovenregionale functie. Het ziekenhuis werkt samen met verschillende regionale opleiders. Er wordt geïnvesteerd in innovatie en het bieden van een toonaangevend opleidingsaanbod op elk niveau. De doorontwikkeling van het ziekenhuis als zorgcampus biedt kansen voor de toekomst.

Sterk onderwijs en sterke arbeidsmarkt voor lokale binding

Als centrumgemeente én studentenstad heeft Alkmaar veel onderwijsvoorzieningen, van basisonderwijs tot hoger onderwijs. Door het onderwijs en de arbeidsmarkt nog beter op elkaar aan te laten sluiten, zorgen wij ervoor dat talenten (jongeren en professionals) zich aan de gemeente en de regio binden.

Wij werken aan evenwicht op de lokale en regionale arbeidsmarkt door de samenwerking met onderwijsinstellingen en maatschappelijk partners te optimaliseren. We stimuleren de realisatie van doorlopende leerlijnen die goed aansluiten bij de vraag en transitieopgaven in de arbeidsmarkt. Doel is het bieden van aantrekkelijke onderwijs- en carrièremogelijkheden met zowel praktijkgerichte als inspirerende leeromgevingen. Ook werken we aan onze aantrekkelijkheid als studentenstad, bijvoorbeeld door passende huisvesting te bieden.

Bereikbare stad

Alkmaar biedt een interessante stedelijke woon- en werkomgeving op de schaal van de aantrekkelijke middelgrote stad. Ook de toeristische en recreatieve hoogtepunten, zoals de historische binnenstad, trekken een toenemend aantal bezoekers aan. Onze bereikbaarheid speelt een belangrijke factor in de aantrekkelijkheid van de stad.

Het Alkmaarse verkeerssysteem is van regionaal belang, met de ringweg om Alkmaar als belangrijk verdeelpunt. De groei van het inwoneraantal en de bedrijven in Alkmaar zorgt zonder maatregelen voor grotere verkeersdruktes en heeft daarmee gevolgen voor de bereikbaarheid.

We zorgen voor een goed functionerend mobiliteitssysteem om onze positie als goed bereikbare stad te behouden. De stedelijke mobiliteitsvisie en samenwerking in de regio zijn belangrijke bouwstenen.

Samen met de regio, provincie en Rijk zetten we in op een robuuste en verkeersveilige doorstroming van de Ring Alkmaar. Deze multimodale ring (spoor, weg, fiets) is de draaischijf van Noord-Holland Noord en een belangrijke schakel tussen de Metropool Regio Amsterdam en Noord-Holland Noord.

Toekomstbestendige stad

Maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering te beperken zijn vooral in een compacte stad van groot belang. Verdichting leidt tot minder ruimte voor de opvang van water en groei van hittestress op warme dagen. Naast de negatieve economische gevolgen van wateroverlast, heeft hittestress een zeer negatieve invloed op de gezondheid. Het vergroenen van de 'vergrijsde omgeving' is dan ook uitgangspunt in de bestaande stad.

Het Alkmaar van morgen is een toekomstbestendige stad. De stedelijke mobiliteitsvisie staat in het teken van het verduurzamen van de mobiliteit in en rond de stad. Nieuwe bebouwing is energieneutraal en wekt op termijn zelfs energie op. Toekomstbestendig betekent ook dat de bestaande wijken worden verduurzaamd. We kiezen daarbij voor een wijkgerichte aanpak. Samen met bewoners kijken we naar de mogelijkheden en het moment waarop aardgas in de wijk wordt afgesloten. Ook de openbare ruimte speelt hierin een belangrijke rol. In deze keuzes worden de gevolgen voor de bovengrond en ondergrond nauwkeurig afgewogen. Alkmaar ondersteunt initiatieven voor lokale energieoplossingen die komen vanuit de bewoners en de markt. Waar mogelijk zoekt de gemeente aansluiting bij regionale partners om in regionaal verband energietransitie te stimuleren en te begeleiden.

Alkmaar kijkt verder dan alleen de regio. Met haar deelname aan het project POCITYF is Alkmaar voorbeeldstad voor het bedenken van duurzame oplossingen om historische steden zoals Alkmaar groener, slimmer en leefbaarder te maken. Andere historische steden in Europa kunnen hier van leren en de duurzame oplossingen vervolgens ook zelf gebruiken. Die duurzame technieken kunnen op een later moment ook gebruikt worden in andere Alkmaarse gebieden, zoals het Alkmaars Kanaal.

Gezonde stad met toekomstperspectief

Alkmaar is een stad die uitnodigt tot gezond leven. Een gezonde leefstijl heeft een positieve invloed op de gezondheid. We zorgen voor een voor alle inwoners toegankelijke en vitale buitenruimte die uitnodigt tot bewegen, spelen, ongeorganiseerd sporten, en ontmoeten. Dit draagt ook bij aan het verminderen van eenzaamheid. Daarom hebben we speciale aandacht voor inwoners die minder goed ter been zijn, gebonden zijn aan hulpmiddelen zoals een rolstoel of om een andere reden minder eenvoudig kunnen deelnemen aan activiteiten in de openbare ruimte.

Het (elektrisch) fietsen als onderdeel van een gezonde levensstijl wordt ondersteund door de aanleg van aantrekkelijke fietspaden naar de binnenstad, OV-knooppunten en recreatiegebieden.

De behoefte aan zorg in de eigen woonomgeving neemt toe. Enerzijds worden grootschalige centrale zorgvoorzieningen vervangen door kleinschalige gespecialiseerde voorzieningen. Anderzijds verenigen huisartsen zich ook steeds vaker in gezondheidscentra en zijn er uitdagingen rondom het bieden van voldoende betaalbare huisvesting voor de zorg. In overleg met bewoners en maatschappelijke organisaties verkennen we de mogelijkheden voor het clusteren van zorg voor een toekomstbestendig aanbod.

Daarbij hebben wij oog voor de toegankelijkheid en bereikbaarheid. Ook mobiele zorgpunten en maatregelen die ervoor zorgen dat ouderen langer thuis kunnen blijven wonen, worden steeds belangrijker.

Alkmaar Sportstad

Alkmaar legt de nadruk op breedte- en recreatiesport, die laagdrempelig is en voor iedereen toegankelijk. Met plezier bewegen en sporten is van onschatbare waarde voor een gezonde, duurzame en weerbare samenleving. Met voetbalclub AZ, sportcomplex De Meent en een breed aanbod aan kwalitatief goede sportaccommodaties, waar meerdere talentprogramma's worden aangeboden, heeft Alkmaar een uitstekende reputatie en positie als sportstad. Het sportcluster bij het Olympiapark is centrum van de regio voor sport en recreatie. We sorteren voor op de groei van de stad door te investeren in de toekomst van sportvoorzieningen. Bijvoorbeeld met de nieuwbouw van het Sportpaleis, met ruimte voor (inter)nationale sportevenementen, en een toekomstbestendig nieuw zwem- en sportcomplex Hoornse Vaart. De voorzieningen worden gebouwd volgens de huidige duurzaamheidseisen en passen bij de groei van de stad. Ook in de openbare ruimte investeren we in sportmogelijkheden.

Smart City Alkmaar

De stad wordt steeds slimmer gemaakt door nieuwe technologieën te integreren in de leefomgeving, bijvoorbeeld op het gebied van luchtkwaliteit, mobiliteit, energietransitie, geluidbelasting en hittestress. Door monitoring van de stad en haar gebruik, krijgen we informatie die helder maakt waar extra maatregelen nodig zijn voor het behoud van een goede leefomgeving. De doorontwikkeling van de digitale tweeling als onderdeel van de Smart City Alkmaar heeft hierin een belangrijke rol. Het zorgt niet alleen voor een hogere verkeersveiligheid, meer participatie opties en een efficiënter gebruik van de stad, maar levert ook een bijdrage in het bij elkaar brengen van bestuurders, bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden.

Smart City Alkmaar draagt bij aan innovatieve vormen van vervoer, het efficiënter maken van stedelijke processen door middel van kunstmatige intelligentie (AI) en het innovatief inrichten van de moderne leefomgeving. Het maakt de mogelijkheden inzichtelijk voor bijvoorbeeld het flexibel gebruiken van gebouwen voor meerdere functies, en het energieneutraal bouwen zonder aardgas en eigen energieopwekking.

AMBITIE III: TOEKOMSTBESTENDIG EN INNOVATIEF LANDELIJK GEBIED

Inleiding

Het landelijk gebied heeft een eigen identiteit en dynamiek. Er is een grote mate van eigenheid in de dorpen, en de Rijk is door de rijke historie een toeristische trekker. Om de vitaliteit en leefbaarheid in de dorpen en kernen te beschermen kijken we integraal naar wat er nodig is voor een aantrekkelijke woonomgeving en het versterken van de gemeenschapszin. Het voorzieningenniveau en de bereikbaarheid van voorzieningen in het landelijk gebied staan onder druk door demografische en maatschappelijke ontwikkelingen. Momenteel werken we samen met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden aan het opstellen van dorpsagenda's om gerichte plannen per dorp of kern te maken. Ook kijken we naar mogelijkheden voor uitbreiding waar dit kansrijk en passend is. Niet alleen voor de agrarische sector, maar ook voor het behoud van erfgoed en de leefkwaliteit van de bewoners van de stad en dorpen is het van belang dat er veiligere alternatieven komen voor landbouwverkeer dan de huidige routes door de dorpskernen.

De identiteit van het landschap is goed zichtbaar in de heldere geometrische structuur van wegen en sloten en de openheid van de droogmakerijen. De stolpen en kenmerkende erven maken hier een belangrijk onderdeel van uit en weerspiegelen het agrarische karakter van het gebied. Daarnaast is ons landelijk gebied een zeer waardevol agrarisch productiegebied. De open ruimte trekt nieuwe ontwikkelingen aan rond woningbouw, bedrijvigheid en energie. De gemeente streeft naar behoud van het landschap, zoals behoud van de werking en functie van droogmakerij De Schermer, als unieke innovatie uit de 17e eeuw. Tegelijkertijd faciliteert de gemeente de veranderingen in de landbouw, om het gebied als agrarisch productielandschap te behouden.

Aandachtspunten voor de sector zijn onder meer de natuur en klimaatopgaven, met thema's als natuurbeheer, stikstofreductie, biodiversiteit, en energietransitie. Maar ook de afname van het aantal agrarische bedrijven en de daarmee gepaard gaande omvangsgroei van de overblijvende bedrijven. Toekomstbestendig ondernemerschap hangt nauw samen met een bij de bedrijfsvoering passend bouwvlak en/of verbreding van de bedrijfsvoering (multifunctionele landbouw). Uiteraard met aandacht voor een gezond bodem- en watersysteem. Dat geldt niet alleen voor de agrarische bedrijven zelf, maar ook voor bedrijven die daaromheen actief zijn, zoals loonwerkbedrijven. Een beleefbaar landschap en erfgoed voor inwoners en bezoekers versterkt de kracht van het landelijk gebied en de gemeente als geheel. Daarnaast is ruimte voor multifunctionele landbouw belangrijk voor het agrarisch ondernemerschap, en dit kan mogelijk bijdragen aan de energietransitie.

Het zichtbaar houden en versterken van de werking van de waterhuishoudkundige machine die droogmakerij De Schermer in feite is, vormt een belangrijk uitgangspunt voor iedere ontwikkeling in De Schermer. Om de Eilandspolder in de toekomst herkenbaar te houden, wordt gezocht naar kleinschalige ontwikkelingsmogelijkheden en nieuwe vormen van natte landbouw. De gemeente faciliteert de zoektocht naar verschillende ruimtelijke mogelijkheden of oplossingen voor bodemdaling, verzilting, wateroverlast- en tekorten en ontwikkelingen die bijdragen aan de waterkwaliteit. We werken met de provincie en andere belanghebbenden samen aan het versterken, beschermen en verbinden van de natuur via integrale gebiedsprocessen die zijn gericht op natuur- en klimaatopgaven in het landelijk gebied en behoud van toekomstbestendig agrarisch ondernemerschap.

AMBITIEPUNTEN

- Vitale en leefbare dorpen
- Sterke agrarische sector in balans met omgeving en natuur
- Beleefbaar en kwalitatief landschap en erfgoed
- Kwaliteit vrijkomende agrarische bouwvlakken
- Multifunctionele landbouw
- Stimuleren innovatieve landbouw
- Passende inrichting voor landbouw- en vrachtverkeer
- Aanpak toekomstige waterproblematiek

Legenda

Woonkernen	Beplanting	Watergangen	Snelweg	Risico op bodemdaling	Recreatieve route
Akkerbouw	Kavelrichting	Dijken	N-weg	Verzilting	Molen
Grasland	Droogmakerij	Gemeentegrens	Lokale weg	Weidevogelgebied	
N2000	Plassen	Doorzicht		Stelling van Amsterdam	
NNN	Bedrijventerrein	Bebouwing		Kerndorp	

Vitale en leefbare dorpen

De dorpen in het landelijk gebied hebben allemaal hun eigen kenmerken. Het uitgangspunt is dat de dorpen compact blijven. Om de dorpen leefbaar te houden is er in alle dorpen ruimte voor kleinschalige woningbouwontwikkelingen. Daarnaast overleggen we met de provincie over andere grotere woningbouw- ontwikkelingen.

De plannen voor de groei van Stompetoren door woningbouw in het westelijke deel, als laatste afsluiting van het dorp, worden in overleg met de provincie vormgegeven. De groei zal gefaseerd en vooral langs organische weg plaatsvinden. De nut en noodzaak van woningbouw moet regionaal onderbouwd en afgestemd worden. Deze moet bijdragen aan de versterking van de leefbaarheid en vitaliteit. Naar de toekomst toe zien we dat er meer nodig is om alle dorpen in het landelijk gebied leefbaar en vitaal te houden. Vanuit een integrale aanpak en in nauwe samenwerking en samenspraak met de provincie benutten we kansen om ruimte te geven aan woningbouw die de doorstroming op de woningmarkt in een dorp bevordert, of een bijdrage levert aan het in stand houden van het voorzieningenaanbod. Behoud van de kwaliteit van het landschap is een belangrijk uitgangspunt.

Elke ontwikkeling moet te allen tijde goed en zorgvuldig landschappelijk worden ingepast, en worden afgestemd met de provincie. Voor alle dorpen geldt dat de oorspronkelijke en kenmerkende stedenbouwkundige dorpsstructuur leidend is als ruimtelijk uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen. Ook hier geldt dat we zorgen voor betaalbare woningen en een diversiteit in woningtype in verschillende woonmilieus. Voor woningbouw in de dorpen ligt de focus op de jongeren en ouderen en staat vooral de behoefte uit de eigen bevolking die in eigen dorp willen blijven wonen centraal. Bij de hoofdmoot van de nieuw te bouwen in de dorpen dient ook te worden gestreefd naar grondgebonden woningen, zodat in het landelijk buitengebied ook ruimte wordt geboden aan (toekomstige) gezinnen om een huis met een tuintje te verwerven.

Het is belangrijk om de gemeenschapszin en daarmee de vitaliteit in de dorpen te behouden. De technologische vooruitgang vergroot de toegang tot voorzieningen op afstand, zoals zorg of dagelijkse boodschappen. Dat neemt niet weg dat ruimte voor ontmoeten in de dorpen centraal staat.

Een toekomstbestendig voorzieningenaanbod in de dorpen vraagt echter om verandering.

De gemeente stimuleert plannen om het voorzieningenaanbod in grotere dorpen te ontwikkelen. De omliggende dorpen kunnen hier gebruik van maken. Een goed voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van het dorpshart Stompetoren. Ook de bedrijven in het landelijk gebied leveren een belangrijke bijdrage aan de vitaliteit van dorpen, bijvoorbeeld via de exploitatie van boerderijwinkels, activiteiten bij zorgboerderijen en als lokale werkgever.

We zorgen voor toegankelijke OV-haltes en verbindingen naar werk, onderwijs en zorg in Alkmaar. Het toegankelijk houden van zorg in de buurt is ook in de dorpen het uitgangspunt, bijvoorbeeld door mobiele zorgpunten en het clusteren van voorzieningen. De inzet van alternatieve vormen van openbaar vervoer, zoals een buurtbus (belbus), kunnen bijdragen aan het goed verbonden houden van de dorpen in het landelijk gebied met bijvoorbeeld zorginstellingen. De focus ligt daarbij op doelgroepen die voor kortere afstanden afhankelijk zijn van openbaar vervoer.

Sterke agrarische sector in balans met omgeving en natuur

Het landelijk gebied is vooral een agrarisch productielandschap. In de toekomst daalt het aantal agrarische bedrijven. Maar de bedrijven die blijven bestaan krijgen een grotere ruimtebehoefte. Dit kan leiden tot een toename van het bouwvlak op het boeren erf. Ook agrarische en landschap ondersteunende bedrijven die actief zijn in het landelijk gebied hebben een ontwikkelings- en ruimtebehoefte. De gemeente faciliteert deze ontwikkeling vanuit economisch oogpunt. Bij het opstellen van een strategie om de schaalvergroting op te vangen, worden in ieder geval de provincie Noord-Holland, het hoogheemraadschap, agrarische vertegenwoordigers, landschapsorganisaties en natuurbeheerders betrokken. We houden rekening met zowel de economische belangen als het behoud van de natuur en landschappelijke karakteristieken. Samen met de partners zoekt de gemeente naar een goede manier om de schaalvergroting landschappelijk in te passen. Naast het ondersteunen van de schaalvergroting, faciliteert de gemeente Alkmaar ook alternatieve vormen van landbouw, zoals natte teelten.

Internationale werknemers zijn van grote waarde voor de Nederlandse land- en tuinbouw. Het bieden van goede huisvesting is een belangrijke voorwaarde voor degenen die hierheen komen om te werken.

Beleefbaar en kwalitatief landschap en erfgoed

Het landelijk gebied is niet alleen een agrarisch productiegebied, maar ook de voortuin van de stad. Het is aantrekkelijk voor recreatie en toerisme door onder andere de Hollandse Waterlinie, de rijke historie van De Rijp, de vele molens en stolpen in de droogmakerij De Schermer en de vogel- en waterrijke veenweidegebieden. Alkmaar streeft naar behoud van het landschap en haar karakteristieken, zodat het goed beleefbaar blijft.

In het landelijk gebied komen agrarisch gebied, cultuurhistorie en recreatiemogelijkheden samen. Door nieuwe recreatieve routes toe te voegen, kan het landelijk gebied beter toegankelijk worden gemaakt. We behouden de cultuurhistorische en archeologische waarden. We versterken de recreatiemogelijkheden in het groen, zorgen voor (regionale) marketing van Alkmaar als toeristische bestemming.

We voegen nieuwe recreatieve routes toe om het landelijk gebied beter toegankelijk te maken. Daarbij kijken we ook naar de mogelijkheden voor aantrekkelijke (dorps)'ommetjes', een korte wandeling vanuit de woning. We stimuleren verblijfsfuncties op bijzondere plekken. We bieden ruimte voor kleinschalige recreatieve initiatieven om het gebruik van het landelijk gebied te stimuleren en we kijken naar mogelijkheden om de kwaliteit en vitaliteit van verblijfsaccommodaties te verbeteren. Ook versterken we de relatie tussen het landelijk gebied en het stedelijk gebied, bijvoorbeeld door de marketing van lokale producten, aandacht voor korte ketens en de ontwikkeling van evenementen.

Kwaliteit vrijkomende agrarische bouwvlakken

Waar agrarische bouwvlakken vrijkomen (als bijeffect van de schaalvergroting), worden kleinschalige ontwikkelingen gefaciliteerd. Het doel is om het gebiedseigen erf zichtbaar en beleefbaar te maken. Multifunctionele ontwikkelingen zijn mogelijk om de kosten van de erfinrichting te dragen.

Het gaat bijvoorbeeld om vormen van wonen (rekening houdend met omliggende milieucontouren), woonzorgconcepten, recreatie en agrarisch-ondersteunende concepten. Hierdoor kan het gebied meer bezoekers trekken, wat ook de bestaande voorzieningen in de dorpskernen ten goede komt. Het draagt bij aan een aantrekkelijk landelijk gebied, behoud van traditionele stolpen- en ervenstructuren.

Multifunctionele landbouw

Alkmaar biedt ruimte aan multifunctionele landbouw. Dit is een verzamelbegrip voor bedrijven die hun agrarische productie en omgeving combineren met het leveren van diensten aan de samenleving: zorglandbouw, boerderijeducatie, boerderijwinkels/ korte ketens, agrarische kinderopvang, agrarisch natuurbeheer en agrotourisme. Bij al deze diensten gaat het om de relatie tussen de boerderij en burgers/ consumenten.

Nast de maatschappelijke functie, biedt multifunctionele landbouw vaak ook een succesvol extra verdienmodel, waarmee de verduurzaming van de agrarische tak mogelijk wordt. Denk hierbij aan natuur- en landschapsbeheer, educatie, dag- en verblijfsrecreatie, dag- en verblijfsopvang in de zorg, en verkoop van eigen of streekproducten. Multifunctionele landbouw trekt meer bezoekers naar het buitengebied, waar ook bestaande voorzieningen in de dorpskernen van kunnen profiteren.

Stimuleren innovatieve, duurzame en gezonde landbouw

De landbouw verandert snel, mede door technologische innovaties. Smart farming, precisielandbouw en bedrijfsondersteunende systemen vormen een snelgroeiend terrein waar techniek en data worden ingezet voor de optimalisatie van bedrijfsresultaten, productkwaliteit én het gebruik van bodem, water en energie. Tegelijkertijd zien we positieve ontwikkelingen op het gebied van natuurinclusieve en biologische landbouw. Als gemeente faciliteren we innovatie en alternatieve duurzame vormen van landbouw.

Dit draagt bij aan de verduurzaming van de sector en het behoud van de kwaliteiten in het landelijk gebied. Het behoud van bijvoorbeeld de veenweidegebieden is belangrijk vanuit landschappelijk, ecologisch en recreatief oogpunt.

Ook milieutechnisch levert goed beheer van deze gebieden door het tegengaan van het vrijkomen van CO₂-gassen een positief effect op. Ruimte bieden aan alternatieve vormen van landbouw draagt bij aan de toekomst van de sector. We passen het voorzorgprincipe toe als het gaat om gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen en zetten ons in om blootstelling van omwonenden, water en bodem aan schadelijke stoffen tot een minimum te beperken. Wanneer noodzakelijk en wetenschappelijk onderbouwd, neemt de gemeente maatregelen om kwetsbare groepen tegen bestrijdingsmiddelen te beschermen. Naast traditionele gewassen wordt gekeken naar nieuwe landbouwvormen, zoals natte teelten, wisselteelten en voedselbossen. Wij bieden ruimte aan deze nieuwe ontwikkelingen, maar hechten ook aan het behoud van de landschappelijke kwaliteit en de Europese en nationale natuurdoelen.

Passende inrichting voor landbouw- en vrachtverkeer

De dorpen en kernen zijn ontstaan in een tijd dat het zware verkeer met paard en wagen plaatsvond. Hoe anders is de situatie nu, het vrachtverkeer maakt gebruik van grote vrachtwagens en ook de tractoren zijn in de loop der tijd in omvang toegenomen. De inrichting van de wegen in de dorpen is hier niet op berekend. Daardoor ondervinden bewoners van de dorpen hinder van het hedendaagse vracht- en landbouwverkeer, en dit heeft effect op de leefbaarheid en veiligheid in de dorpen. Aan de noord-, west-, en zuidkant van de stad Alkmaar vinden direct buiten de stadsrand agrarische activiteiten plaats. Deze gebieden kennen een sterke relatie met de nabijheid van de stad in samenhang met de behoefte aan recreatiegebieden en bedrijventerreinen. Ook voor deze activiteiten geldt dat we landbouwverkeer zoveel mogelijk uit de stad willen weren.

We onderzoeken met de provincie de mogelijkheden voor veiligere en voor ondernemers vriendelijker oplossingen voor het agrarisch/landbouw verkeer. Hierbij betrekken we de bewoners, ondernemers, wegbeheerders, LTO-Noord en Cumela Nederland.

Aanpak toekomstige waterproblematiek

De klimaatverandering leidt tot wateroverlast, maar ook tot meer droge perioden. Beide ontwikkelingen hebben invloed op het landschap en de agrarische productie. De kans op verzilting van het grond- en oppervlaktewater neemt toe. Dat komt door bodemdaling, een stijgende zeel Spiegel, langduriger droge perioden en zoetwaterschaarste.

De huidige praktijk van periodiek doorspoelen van het watersysteem is niet duurzaam. De beschikbaarheid van zoetwater voor dit doel neemt in bepaalde periode af. Zonder maatregelen heeft dit effect op de zoetwaterbeschikbaarheid in de droogmakerijen en veenweidegebieden, zowel voor natuur als landbouw. De waterkwaliteit van vaarten en kanalen in Alkmaar staat onder druk. Verbetering van de waterkwaliteit is zowel vanuit ecologisch als agrarisch oogpunt een belangrijke opgave.

Het stedelijk gebied, de landbouwgebieden en de veenweidegebieden kennen elk hun eigen specifieke opgaven en oplossingen, zoals wateropslag, drukdrainage, waterbergingscapaciteit, baggeren en het wel/niet inlaten van gebiedsvreemd water.. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is primair verantwoordelijk voor de waterkwaliteit. De gemeente faciliteert initiatieven om wateroverlast- en tekorten in het landelijk gebied te voorkomen en verkent samen met grondeigenaren, het hoogheemraadschap, provincie en regiogemeenten (innovatieve) oplossingen van dit watervraagstuk. Hierbij houden we rekening met de agrarische- en natuurbelangen.

Uitvoering

6. UITVOERING

Inleiding

De omgevingsvisie richt zich op de lange termijn (2040) en biedt een kader voor de ontwikkeling van de gemeente. Alleen het vaststellen van de Omgevingsvisie Alkmaar 2040 is niet genoeg. Sommige thema's en gebieden hebben meer uitwerking en concrete acties nodig om de ambities en doelen uit de visie te bereiken. Het gaat daarbij voor een deel om voortzetting van het huidig beleid en de investeringen die al in voorbereiding zijn, maar ook om nieuwe acties en investeringen. Daarbij wordt een koppeling gemaakt met de Planning & Control-cyclus. De gemeente legt in de uitvoeringsstrategie vast op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan de ambities uit de visie. De uitvoeringsstrategie is geen onderdeel van de omgevingsvisie. In dit hoofdstuk staan de uitgangspunten voor deze uitvoeringsstrategie.

De gemeente geeft uitvoering aan de omgevingsvisie door:

- de prioritering van opgaven, planningen en investeringen die passen binnen de omgevingsvisie;
- te streven naar een efficiënte uitvoering;
- opstellen van beleidsplannen of uitvoeringsprogramma's (zie beleidsuitwerking)

Beleidsuitwerking

De omgevingsvisie geeft de richtlijnen voor de lange termijn, maar maakt niet op alle punten keuzes. Veel onderwerpen vragen om meer onderzoek en nadere uitwerking. Bij beleidskeuzes voor specifieke onderwerpen of gebieden is de omgevingsvisie het uitgangspunt voor de verdere beleidsuitwerking en uitvoering. Hierbij moeten we prioriteiten stellen, want niet alles kan tegelijk. Zowel de ruimte als de beschikbare middelen zijn beperkt.

De Omgevingswet introduceert het instrument omgevingsprogramma. Het omgevingsprogramma is zelfbindend en bevat beleidsregels of maatregelen voor het behalen van de doelstellingen voor de fysieke leefomgeving. Het Rijk schrijft voor sommige beleidsvelden verplichte omgevingsprogramma's voor die op gemeentelijk niveau moeten worden opgesteld. Een voorbeeld hiervan is het Actieplan Geluid.

Financiële bijdrage gebiedsontwikkeling

De groei van de gemeente vraagt om investeringen in gebiedsoverstijgende voorzieningen en maatregelen om de stad leefbaar en bereikbaar te houden. Daarom is in de Nota Gebiedsoverstijgende Voorzieningen vastgelegd dat een evenredig deel van de kosten ten laste wordt gebracht van de nieuwbouw. Dit wordt in een omgevingsprogramma opgenomen.

Omgevingsplan

Het omgevingsplan is de planologisch-juridische uitwerking van de omgevingsvisie. Hierin staan concrete ontwikkelingsmogelijkheden op perceelniveau. Op dit moment werkt de gemeente Alkmaar aan haar omgevingsplan.

Monitoring

De Omgevingswet gaat uit van een beleidscyclus die de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal stelt. De omgevingsvisie staat aan het begin van deze cyclus omdat deze de ambities voor de fysieke leefomgeving formuleert. In de omgevingsvisie is een beschrijving op hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving opgenomen. Door monitoring kan worden nagegaan hoe de staat of kwaliteit van de fysieke leefomgeving zich ontwikkelt. Dit is nodig om te bepalen in hoeverre de ambities uit de omgevingsvisie worden behaald of dat aanpassing nodig is. Dat leidt in het cyclisch proces tot nieuwe visievorming en, waar nodig, nieuwe maatregelen. Wat we monitoren bepalen we aan de hand van de voortgang van de uitvoering en de behaalde resultaten op onze doelen en ambities.

Milieueffectrapportage Alkmaars Kanaal

De milieueffectrapportage (mer) is bedoeld om de milieu- en omgevingseffecten in kaart te brengen, zodat die in de besluitvorming kunnen worden betrokken. Het is een hulpmiddel voor het maken van integrale keuzes voor de ontwikkeling van de stad. We hebben ervoor gekozen om niet alleen de effecten van de ontwikkeling in kaart te brengen ten opzichte van de bestaande situatie, maar ook te kijken hoe de ontwikkeling bijdraagt aan onze ambities. Het Milieueffectrapport (MER) geeft aanbevelingen voor maatregelen en vervolgstappen om onze doelen en ambities te bereiken. Hieronder beschrijven we de belangrijkste bevindingen uit het MER, tot welke keuzes dit heeft geleid en wat dit naar de toekomst van ons vraagt.

De ontwikkeling van het Alkmaars Kanaal leidt tot een toename van verkeer. Het bereikbaar houden van de stad en de regio is een belangrijke ambitie in de omgevingsvisie, en samen met de regio zetten we ook stappen om dit waar te maken. We monitoren de verkeerseffecten van de ontwikkeling, en met de uitwerkingsagenda in de mobiliteitsvisie wordt invulling gegeven aan de aanbevelingen uit het MER. Met het opstellen van verkeerscirculatieplannen voor alle vervoerswijzen verbeteren we de verkeersveiligheid en de leefbaarheid en komen verkeersmaatregelen in beeld. Daarnaast geven we (bij grotere ontwikkelingen) vanuit mobiliteit ontwerpeisen mee bij de ruimtelijke planvorming. De omvang van de ontwikkeling kan indirecte effecten hebben op Natura-2000 gebieden. We zorgen voor het versterken van de groenstructuren, een goed verbonden recreatief netwerk, en de aanleg van het KanaalPark om de recreatiedruk in kwetsbare natuurgebieden te beperken. We werken aan een integrale stikstofaanpak voor bouw- en infrastructurele projecten voor de voortgang van de ontwikkeling en behoud van onze natuur.

Voor een goed woon- en leefklimaat worden via ontwikkelkaders integrale keuzes gemaakt over de stedenbouwkundige opzet en de kwaliteit van de openbare ruimte. Er is aandacht voor de bereikbaarheid van sport- en speelvoorzieningen en maatschappelijke functies in de gebieden voor de vitaliteit en gezondheidsbevordering. In het beleidsplan klimaatadaptatie zijn uitgangspunten opgenomen voor de hoeveelheid groen om wateroverlast en hittestress te voorkomen, en de verblijfskwaliteit te vergroten. We monitoren dit actief.

